

DOSSIER-CIDOB

Centre d'Informació i Documentació Internacionals a Barcelona

Roger de Llúria, 125 1r. - BARCELONA-37 - Telèfon: 215.89.49

LÍBAN, ALTRA VEGADA

Hom pensava que no quedava cap edifici per destruir al Líban. ¡Tantes bombes han caigut ja! Però no, a principis del mes de febrer, una nova ofensiva druso-sírio-xiïta es llança contra l'exèrcit de Gemaiel, tot aconseguint cercar el president al seu palau de Baabda. Gairebé tot el territori de Beirut estava en mans dels milicians comandats per Walid Jumblat i Kabih Berri, els quals demanaren la dimissió del líder libanès.

La primera fase del Congrés de Reconciliació Nacional celebrada a finals de desembre a la ciutat suïssa de Ginebra, va concloure sense cap acord definitiu.

Drusos i milicians xiïtes afiançaren llurs posicions acostant-se, cada vegada més, a Berirut. Les forces internacionals de pacificació col·locades en una greu situació d'ambigüitat, esperaven ordres de retirada dels governs dels seus països respectius, essent italians i britànics els primers a sortir del país, mentre al Congrés nord-americà es qüestionava mantenir un contingent de «marines» que donessin suport al president Amin Gemaiel. Però no podem oblidar, que aquest és un any d'eleccions als Estats Units, i que el manteniment de les seves forces al Líban podria suposar una crisi dins el govern republicà de Ronald Reagan, el qual hauria d'enfrontar-se amb l'opinió pública nord-americana, que no veu gaire clar el perquè d'aquesta presència, i els continus atacs israelians, tot això va fer que el president Reagan donés l'ordre d'evacuació als seus «marines», si bé la sisena flota continua a poques milles de les aigües libaneses.

Els francesos però encara resten a Beirut, perquè segons els observadors polítics, Mitterrand vol una sortida digna del país, la qual cosa podria produir-se si Gemaiel la demanés oficialment.

Cada vegada més aïllat, l'única solució possible per al president del Lí-

ban era la negociació amb les principals forces de pressió, en concret amb el dirigent siríà Hafez el Assad, amb el qual s'entrevistà a Damasc proposant-li, fins i tot, l'abolició del tractat signat amb Israel deu mesos abans, amb l'objectiu que el govern cristià no hagués d'abandonar el poder.

Assad, malgrat tot, no considerà viable aquesta anul·lació per tres raons fonamentals: Si l'acord s'abrogués, ningú no garanteix que les tropes israelianes, actualment a trenta quilòmetres de la frontera siríà, abandonin el Líban.

Una altra raó és que d'aquesta forma es fa un gest de bona voluntat cara a establir unes millors relacions amb Washington. I, per últim, el Partit Falangista (milícies cristianes unificades), aliat de Gemaiel no tindria arguments per passar-se a l'oposició.

I aconsellà al president libanès de negociar directament amb Israel els «arranjaments de seguretat» o bé, indirectament, amb els Estats Units com intermediaris.

Walid Jumblat, líder del PSP, juntament amb Nabih Berri, cap de les milícies xiïtes, no deixaven, però, de demanar la dimissió de Gemaiel, i, fins i tot, el primer d'ells donà el nom de Suleiman Frangie —cap de l'oposició moderada— com a possible successor de l'actual president libanès.

Un punt significatiu per entendre la candidatura de Suleiman Frangie a la presidència és que, tradicional-

SUMARI	
LÍBAN, ALTRA VEGADA.....	1
CONFERÈNCIA D'ESTOCOLM.....	2
ESPANYA-CEE.....	3
EMIGRACIÓ NEGRA AL MARESME...	5
ELECCIONS.....	7
CONJUNTURA ESPANYOLA.....	9
CONJUNTURA INTERNACIONAL.....	11
INDEPENDÈNCIA DE BRUNEI.....	13
GUERRES DEL PA AL MAGRIB.....	14
ENTREVISTA: ÀNGEL VIÑAS.....	17
DOCUMENTS.....	19

ment, des que el Líban assolí la independència hi hagué un pacte tàcit entre les diferents ètnies que componen la població, pel qual el president de l'Estat seria un cristià maronita, mentre que el primer ministre hauria d'ésser musulmà sunnita. D'aquesta manera quedaven garantides les pretensions de cristians, musulmans, xiïtes, maronites, drusos, etc...

Malgrat tot, hi ha un punt fosc, en aquesta candidatura, ja que no s'enten que el principal adversari pro-siríà de Gemaiel, Walid Jumblat, proposi Frangie com successor d'aquell, atès que el 1973, essent Frangie president del Líban, i arrel d'uns disturbis, aquest donà l'ordre d'atacar dos camps de refugiats, ja tristament cèlebres: Sabra i Xatil·la.

Sense dubte, el principal beneficiat de la crisi libanesa és el govern siríà el qual, en una jugada a tres bandes, pretén consolidar un règim satel·litzat al Líban, millorar llurs relacions amb els Estats Units i pactar la presència de l'oposició radical libanesa, a la qual ha donat suport sempre, a la segona fase del Congrés Nacional de Reconciliació que es celebrarà a Montreux. A causa dels últims esdeveniments si les previsions s'acompleixen, el Líban podria aconseguir la pau en un breu termini de temps.

Anna Dionis

LA CONFERÈNCIA D'ESTOCOLM

Excepte Albània, tots els països europeus, Estats Units i Canadà, protagonitzen des del passat disset de gener una nova experiència per tal d'aconseguir allisar el camí de les relacions Est—Oest. La Conferència sobre mesures de confiança i desarmament a Europa que es celebra a Estocolm, Suècia, és conseqüència directa dels acords assolits a la Conferència de Seguretat i Cooperació Europea celebrada a Madrid.

Amb l'esperança d'evitar el risc que Europa es converteixi en l'escenari d'una guerra entre ambdues superpotències, es reuniren a la capital sueca tres-cents delegats, trenta-cinc ministres d'Afers Estrangers i mil quatre-cents periodistes. La Conferència d'Estocolm, denominada oficialment Conferència sobre mesures destinades a fomentar la confiança i seguretat i sobre desarmament a Europa, es dedica des del disset de gener fins el 4 de novembre de 1986 —data de la reanudació de la CSCE a Viena— a la primera part de la comesa.

Aquesta primera part inclou com aspectes fonamentals el control dels moviments militars dels trenta-cinc països. L'intercanvi d'informació sobre maniobres d'un i altre bloc i, en conjunt, tot el que contribueixi a evitar qualsevol incident que pugui conduir a encetar una guerra.

Cal destacar dels punts bàsics amb els quals s'inicia la Conferència, que totes les mesures que es puguin adoptar a Estocolm afectaran per primera vegada a tot el territori Europeu, des de l'Atlàntic fins els Urals, incloent-hi zones marítimes properes. D'altra banda, i segons el mandat de la Conferència de Madrid, les mesures adoptades tindran també relevància militar, seran políticament vinculants i aniran acompanyades de clàusules de verificació adequades que corresponguin al seu contingut.

La postura soviètica

El ministre d'Afers Estrangers soviètic, Andrei Gromiko, palesà les tesis soviètiques mitjançant el seu discurs d'inaguració del 18 de gener. Per

a Moscou, la instal·lació per part de l'OTAN dels coets Pershing i Cruise a Europa Occidental ha fet impossible qualsevol progrés en el diàleg sobre desarmament entre Est i Oest, alhora que impedi que els fóruns existents poguessin continuar desenvolupant-se. Les paraules de Gromiko —carregades de qualificatius com criminal, cínica, militarista, inhumana, envers la política exterior del president Reagan— acusaven els Estats Units d'haver convertit les converses de Ginebra en una pantalla per tal d'encobrir els seus plans d'instal·lar, a qualsevol preu, els nous coets nuclears a Europa Occidental. Gromiko acusà l'Administració Reagan d'ésser la principal culpable de l'augment de la tensió internacional.

Els països occidentals van rebre les acusacions del ministre soviètic sense cap mena de sorpresa, i han intentat durant les diverses intervencions i els contactes bilaterals tinguts fins ara, que Moscou torni a seure's a Ginebra.

Les pretensions soviètiques i dels seus aliats del Pacte de Varsòvia comprenen:

—L'establiment de zones o corredors desnuclearitzats a diverses parts del continent europeu.

—La destrucció de l'armament químic a Europa.

—La reducció dels pressupostos militars de tots els Estats i l'extensió de les mesures de confiança contingudes dins l'Acta de Helsinki per tal de reduir les activitats militars dels Estats i minvar el perill d'un atac sorpresa.

Malgrat els atacs de Gromiko i el clima de desconfiança existent després dels seu discurs, la Unió Soviètica donà aviat mostres de certe fle-

xibilitat, accedint, el mateix dia 18 de gener —encara que de forma oficiosa—, reemprendre les converses sobre la reducció de forces convencionals a Europa Central (MBFR), el dia 15 de març vinent. L'endemà la premsa occidental recollia les primeres intencions soviètiques per la recerca d'una nova via per negociar amb els Estats Units sobre l'armament nuclear, encara que sota condicions diferents a les que fins ara caracteritzen les INF i les converses sobre reducció d'armament estratègic: START.

Les intencions nord-americanes

Els Estats Units i els països occidentals pretenen bàsicament fer tornar els delegats soviètics a la taula de negociacions de Ginebra. George Schultz i Andrei Gromiko, després de la reunió que van mantenir el primer dia de treball de la Conferència d'Estocolm, impulsaren, segons la declaració conjunta un clima més relaxat en les relacions entre Moscou i Washington.

Les pretensions nord-americanes i dels països aliats de l'OTAN comprenen en principi:

—Intercanvi d'informació sobre l'organització i localització de llurs respectives forces militars.

—Facilitar informació anyal dels exercicis militars.

—Comunicar prèviament totes les activitats militars significatives.

—Invitar observadors als exercicis militars.

—Disposar de capacitat per establir comunicacions ràpides entre els governs en temps de crisi.

—I desenvolupar mesures per verificar cadascun dels acords que s'aconsegueixin a la Conferència.

En mans dels neutrals i dels noalineats trobar la fórmula que permeti fer compatibles les propostes de l'un i l'altre pactes militars.

Manel González Losada

El Mercat Comú fixa 10 anys de termini per a l'agricultura espanyola

FRANÇA IMPOSA LA SEVA LLEI A LA CEE

França s'ha definit políticament quant a la integració espanyola i convé amb el Govern de Madrid de fixar un termini d'un any per l'ingrés com a raonable. Malgrat tot, aquesta coincidència política es tradueix, per part francesa, a elevar les limitacions per a l'agricultura al límit de convertir en no rendible per a Espanya l'adhesió. La pressió francesa i l'intim convenciment comunitari de no ser possible l'ampliació de la CEE, sense resoldre abans els problemes comunitaris, va fer possible que el document limitatiu de l'accés agrícola espanyol fóra aprovat unànimement.

Mil nou-cents vuitanta-quatre s'inicià amb el signe del canvi de presidència comunitària i correspongué el torn a França, virtual responsable del fracàs comunitari d'Atenes. Malgrat tot, París ha assolit amb bon esperit la seva presidència col·locant el problema de l'adhesió espanyola en un dels llocs prioritaris, a l'hora de debatre el futur comunitari. Mitterrand s'ha anat entrevistant amb Bettino Craxi, Margaret Thatcher, Helmut Kohl, Felipe González i d'altres. Es tracta de reunions denses, de treball, llargues i amb escàs desplegament d'elements publicitaris. Potser sigui una excepció la cimera franco-espanyola de Rambouillet.

El president francès vol aprofitar un possible èxit polític, dintre l'organització de la CEE del futur, per capitalitzar-lo després dintre les pròpies fronteres. Aquesta fóra l'única explicació que permetria entendre el perquè d'un canvi tan notori en el curt espai de temps que separa la cimera d'Atenes, del discurs de Mitterrand a la Haya (8.2.84).

La intervenció del president francès, François Mitterrand davant el Parlament holandès suposa, a nivell polític, un substancial canvi de l'opció francesa envers la integració espanyola. Mitterrand demanà amb tota solemnitat, i a un altre país comunitari, que la CEE aculli Espanya i Portugal «sense més tardances», tot i afegint, en to crític, que «ningú no té cap dret a donar l'esquena a la història». Aquesta declaració posa fi formalment almenys a l'actitud francesa hostil o, de vegades, ambigua respecte l'ingrés d'Espanya i Portugal. La declaració política de la Haya desmenteix anteriors posicionaments de París. Com el mantingut per Mitterrand a la cimera comunitària d'Atenes a on va preferir donar «l'esquena a la història» que no pas perjudicar els interessos de la viticultura i els productes agraris francesos. L'extraordinari hàbil negociador francès àdhuc inicià una perillosa jugada de billar a tres bandes, la solució del qual no podia resultar negativa per al govern francès, en cap dels casos. Mitterrand, tot i sabent que la Comunitat no pot assumir l'adhesió de dos nous membres, sense les reestructuracions internes adients (canvi d'estructura financera) i davant la impossibilitat d'un acord per dissenyar aquestes reestructuracions, proposà «contestar Espanya amb un sí o amb un no; però ara» (4-8 desembre 83). Amb el consegüent augment de la incertesa pel dossier espanyol, donat que si els països comunitaris haguessin acceptat la iniciativa francesa, Espanya, hores d'ara, hagués rebut un evident no, per part de la Comunitat.

Estimacions pròpies de la Comunitat consideren que tot i reformant la Política Agrària Comuna (PAC) l'ingrés d'Espanya costaria l'equivalent a 26.000 milions de pessetes el primer any i uns 6.000 milions el segon any.

Segons sembla es tracta, per Mitterrand, que els sis mesos de presidència francesa, que inclouen la important cimera de març a on s'hauria de resoldre els problemes interns que divideixen la Comunitat, suposin una fita històrica, tractant d'elaborar tot un projecte polític de recanvi que miren recelosament britànics i alemanys federals, és a dir, els únics que en termes reals cotitzen, o haurien de cotitzar més del que reben. Els francesos han encetat tota una política de voluntats europeistes com a recanvi del desencis imperant darrerament en els medis comunitaris. Des de les demandes d'un lloc per a Europa a l'espai, fins a les declaracions de Michel Rocard, el ministre francès d'Agricultura demanant de la Política Agrària Comuna (PAC), aturant les exportacions, lluitant contra els excedents (problema essencial que enfronta Nord i Sud comunitari, i que, com hom recordarà, representà durant l'últim exercici un excedent de mantega de 857.000 tones) i posant sostre al pagament de

preus mínims per a tots els productes agrícoles.

Rambouillet

Quatre ministres espanyols (Boyer, Moran, Solchaga i Romero) presidits pel titular d'Afers Estrangers, Fernando Moran i els seus homòlegs francesos, (Delors, Cheysson, Fabius i Rocard) es tancaren el cap de setmana de l'11 i 12 de febrer al castell de Rambouillet, a les rodalies de París, per tal d'aprofundir els contactes bilaterals amb relació a l'ingrés d'Espanya a la CEE. L'actitud espanyola esperançada per les declaracions de Mitterrand es trobà amb un lacònic comentari de Michel Rocard, segons el qual «res no havia canviat fonamentalment», i els resultats polítics de la cimera restaren limitats a una declaració de bona voluntat i a especulacions sobre el calendari, donant, per part francesa, la data del primer de gener de 1986 com a data molt raonable. Amb això coincidiren ambdós governs.

A la tornada de Rambouillet, els medis polítics espanyols començaren a preparar l'opinió pública advertint que el Govern esperava un document de negociació molt dur. Mentrestant, França, pocs dies abans de fer-se públic aquest document comunitari dirigit a Espanya, planteja noves exigències al capital agrícola. Aquesta vegada es tractà del vi i de l'oli d'oliva així com de la restricció del intercanvi comercials d'Espanya amb la CEE.

Finalment, la reunió de ministres d'Afers Estrangers del Mercat Comú va permetre a França d'imposar el criteri de fixar dues etapes per l'ingrés agrícola d'Espanya, malgrat que el pla d'adhesió s'assolís per unanimitat dels països comunitaris, entre ells els alemanys federals tradicionals aliats d'Espanya davant la CEE. Segons el document que Claude Cheysson lliurà a Fernando Moran, l'agricultura espanyola no podria ingressar completament al Mercat Comú fins a un termini de deu anys. La declaració és sumament dura, fixa entre d'altres coses, l'accés per trams diferenciats de la nostra agricultura. Fruïtes i verdures tenen sengles terminis de quatre i sis anys respectivament. També es fixà la reducció quant a la producció de vi i oli i l'augment del control de preus, comptant els francesos imposar tot aquest seguit de mesures, amb el suport explícit dels altres competidors mediterranis en aquests productes: Grècia i Itàlia.

En aquells moments, el govern francès no va ésser gens ambigu, el ministre d'Afers Europeus, Roland Dumas, justificava davant la premsa del seu país que la iniciativa francesa pretenia protegir els interessos dels camperols francesos del «midi» i sud. La jugada francesa tornava a ésser mestra, prenent la davantera amb temes com el vi que no varen plantejar a la cimera de Rambouillet. Amb la mesura comunitària fruites, verdures, oli i vi, els sectors espanyols més avantajosos i competitius restarien amb un tractament que a Brussel·les es defineix com a «país tercer» o fora de la Comunitat. Així per exemple els cítrics, cas d'acceptar l'oferta comunitària haurien de cotitzar un 12% de taxes duaneres, durant les etapes d'adhesió, mentre que països com Israel o Marroc continuarien pagant només el 8 i el 4 per cent respectivament.

Moran s'afanyà a matisar que la declaració no suposava més que l'inici, el punt de partida de la negociació. La declaració implica dues consideracions, una tècnica negativa i un política positiva. D'una banda, s'impedeix formalment l'accés d'Espanya a la distribució del fons de la Comunitat per intervenir el mercat a fi i efecte d'afavorir el nivell de preus de les exportacions agràries. Quant a l'element positiu, per primera vegada, durant els cinc anys que portem de negociació per l'adhesió al Tractat de Roma, s'obre el capítol agrari. Ara hi ha condicions, draconianes, però condicions malgrat tot.

Es tracta, doncs, en aquest estira i arronsa, de saber fins a quin punt pot arribar la capacitat espanyola d'acceptar limitacions. Quin és el mínim pel qual el govern de Madrid estaria disposat a ingressar a la CEE.

La resposta de la Moncloa

De moment, un dels objectius primordials de la política exterior del Palau de la Santa Creu, la globalització de la negociació amb la CEE, tant en les vessants industrials com agrícoles, restava trencat per l'acord de la negociadora comunitària. Felipe González contestà personalment l'oferta comunitària qualificant-la com molt distant dels interessos espanyols. El president del Govern assegurarà que l'executiu que dirigeix no utilitzaria la tàctica de dir ara a tot que sí i després —una vegada dins la CEE— tractar de millorar les condicions de l'adhesió. González insistí també en la necessitat d'un equilibri entre les qüestions agrícoles i les industrials.

Espanya presentarà pròximament un contra-document en el qual hi hagi un compromís comunitari sobre la data d'ingrés i les línies fonamentals d'un nou capítol de negociació referent als intercanvis comercials de productes alimentaris per a després de l'adhesió. El contra-document inclou un no polític a l'oferta comunitària per la integració agrícola, malgrat que deixarà —segons tots els indicis— vies de negociació mitjançant contrapartides per tal d'acceptar les etapes de transició. L'opció espanyola pretén insistir als factors d'equilibri, reciprocitat i progressivitat, tot incloent al capítol de productes sensibles per ambdues parts, la llet, la carn i els cereals que haurien d'ésser transaccions cap a Espanya. Caldrà esperar la cimera del 19 i 20 de març.

Però l'agricultura no és l'únic problema, la pesca és un tema encara més difícil de negociar amb la CEE, tant pels propis problemes interns d'Espanya com per la manca de contra-partides de negociació que pot oferir la CEE. Espanya arribà tard al repartiment de les aigües comunitàries fet pels «Deu». Madrid pràcticament es conformaria amb què els productes conservers espanyols no passessin dificultats, durant el període transitori, pitjors a les reservades avui als tercers països que mantenen acords bilaterals amb la Comunitat. El punt de vista comunitari seria analitzar els acords pesquers entre Espanya i d'altres països, sobretot, els que han generat societats mixtes. D'altra banda, recordem que països com Marroc, ja han produït clàusules als acords pesquers amb Espanya, per tal de deixar-los sense validesa quan Espanya accedeixi al Mercat Comú.

Els aspectes socials han experimentat un canvi en funció a la petició espanyola de clàusules de lliure circulació per als treballadors espanyols als països de l'àmbit comunitari. Sense contesta oficial, però de difícil acceptació per part dels «Deu», tal i com ho planteja Espanya.

També cal recordar temes d'àmbit limitat com el de Canàries, al qual Espanya vol tota classe de garanties sobre el manteniment de la seva consideració de «port-franc» i el moviment dels avantatges aranzelaris que ara té, i això pot convertir-se en un altre punt calent de la negociació d'adhesió, donat que no és previsible que el Mercat Comú respecti aquest precedent.

Xavier Horcajo

L'emigració negra al Maresme

DEL MARESME A SENEGÀMBIA

Entre els anys 1979 i 1981 la comarca del Maresme ha viscut un fenomen sociològic que en poc temps s'ha convertit en un greu problema. Unes 5.000 persones de color —2.100 segons xifres oficials— arribaren a Catalunya amb l'idea de trobar treball o bé continuar la seva marxa envers el que molts d'ells consideraven font de treball i riquesa: Europa.

L'entrada a Espanya s'efectuà de manera legal. Els emigrants africans entraren amb passaport en regla i amb el dret a residir tres mesos en concepte de turisme, encara que les seves raons eren d'altres. La necessitat de fugir dels greus problemes que pateix un continent encara, en gran part, en mans europees conduí aquests milers de persones a desplaçar-se del seu país.

La situació il·legal dels emigrats va permetre a nombrosos empresaris agrícoles catalans aconseguir mà d'obra a preus notablement inferiors als del mercat (s'arribava a pagar fins 58 pessetes l'hora, jornades de dotze i tretze hores diàries). A finals de 1982 el jutge de Mataró, Rafael Gimeno, incòa expedients a vint-i-cinc empresaris agrícoles als quals acusà d'esclavisme.

El país d'origen del 95% dels africans que viuen al Maresme és Gàmbia. Petit país africà situat al marge del riu que li dona nom, està poblat per uns 620.000 habitants.

Gàmbia: anys de sequera

Malgrat que Gàmbia és un dels països que més ajut rep d'occident, la seva situació econòmica i social és totalment insatisfactòria. L'agricultura, primer recurs del país —50% del PNB— està basada en el conreu d'arròs i bot, sense que aquests productes permetin l'autosuficiència alimentària, per la qual cosa, Gàmbia ha optat per una agricultura comercial a base d'exportacions i importacions.

Un altre conreu bàsic —encara que sembli paradoxal per la gran extensió de terreny irrigable— és el cacauet, producte que no necessita aigua. Les exportacions estan basades en el cacauet en brut, i en el seu oli. Aquestes vendes representen la quasi totalitat de les exportacions

agrícoles gambianes. El balanç agrícola és generalment excedentari.

L'any 1981, Gàmbia va conèixer un dels pitjors anys des de la seva independència al 1965; una dolenta collita l'any 1980 causà un dèficit que superà els cinquanta milions de francs. Els habitants del país tingueren només un parell d'opcions per a no morir de gana: una, contribuir en els altres dos recursos menors del país, el turisme i el contraband; l'altre, fugir del país i tractar de trobar a Europa el salari mínim per continuar vivint.

No obstant, però, no són només les dolentes collites o les sequeres el problema. El juliol de 1981 es va produir a Gàmbia un intent de cop d'estat, la finalitat del qual era enderrocar el president Javara i el seu govern. Els colpistes, acusats de marxistes per occident, pretenien acabar amb un govern que consideraven dependent de les societats d'exportació i importació franceses i angleses ubicades al Senegal, país que geogràficament i econòmicament envolta Gàmbia.

El president Javara, que assistia llavors a les noces del príncep Carles d'Anglaterra retornà aquell trenta de juliol al seu país i demanà la intervenció de les tropes senegaleses.

Federació de Senegàmbia

La unió de Gàmbia i Senegal, vell projecte evocat per primer cop el 1962 i reiterat el 1965, fou accelerat després de l'intent de cop d'Estat. La seva realització definitiva tingué lloc l'1 de febrer de 1982 i fou ratificat pels presidents Abdou Riouf de Senegal i Danda Javara de Gàmbia.

La política exterior, la defensa, la seguretat, l'educació, els transports i l'economia foren unificades. Les primeres dificultats que trobaren els governants d'ambdós països es derivaven del diferent passat colonial: Se-

negal a l'òrbita francesa i Gàmbia a la britànica.

L'educació i l'administració d'ambdós Estats eren en un principi totalment diferents i, adhuc la segona llengua, en el primer cas la francesa i en el de Gàmbia l'anglesa, dificultaven la Federació que hagué de recórrer a la primera llengua, «huolof» comuna a senegalesos i gambians.

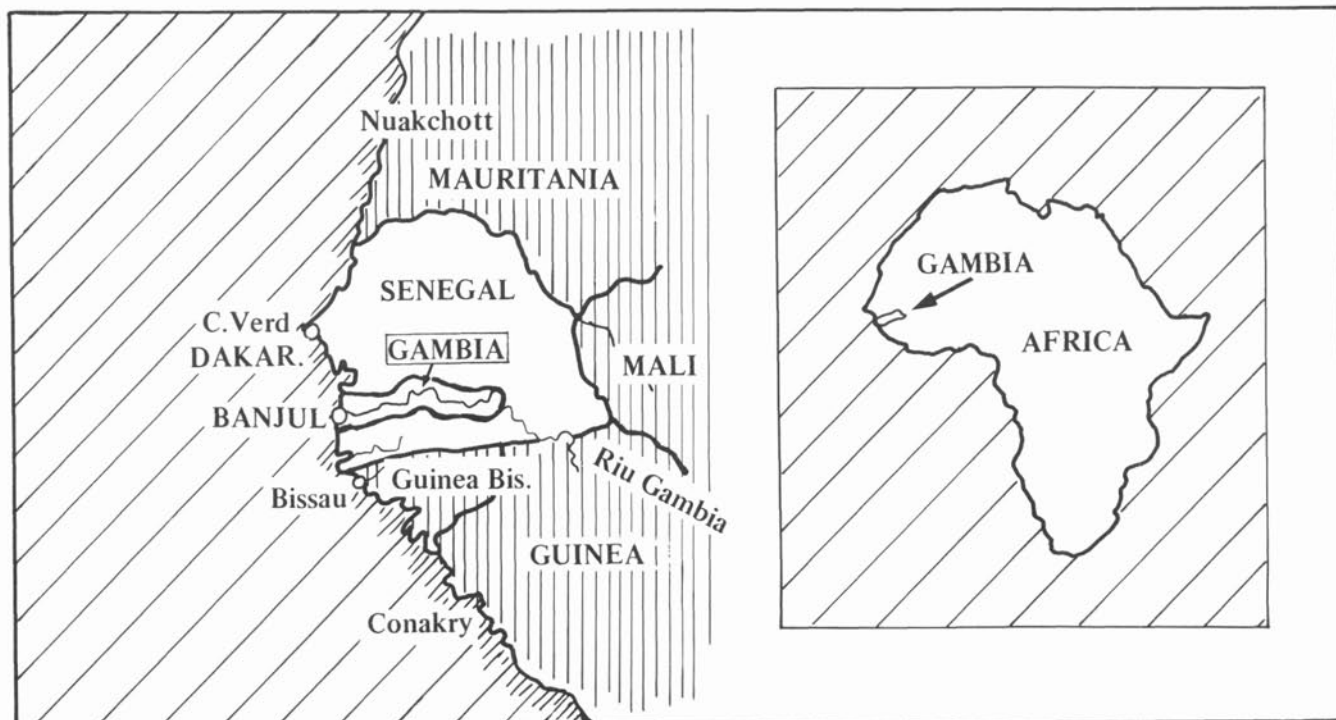
La integració econòmica presentà dificultats més importants. Gàmbia, com una franja estesa al costat del riu, ocupa una extensió d'11.000 quilòmetres quadrats, i està envoltada per un país disset vegades més gran i més poblat, Senegal. També és significatiu que en el moment de la unificació Gàmbia tingués un ingrés per càpita de 180 dòlars, mentre que Senegal disposava d'una renda de 360 dòlars per habitant.

Senegal fou la colònia francesa més antiga d'Àfrica. Dakar, la seva capital, restà com el nucli principal de la nova Federació de l'Àfrica Occidental francesa.

El cacauet es també el principal producte exportat per Senegal des de la segona meitat del segle XIX. Aquest conreu és mantingut i prorrogat malgrat l'esgotament que produeix en el terreny on és conreat.

Per això s'està realitzant un programa de preparació de la vall que envolta el riu Senegal. Aquest programa, basat en la construcció d'importants dics, ha estat objecte de protestes per bona part de l'oposició senegalesa i per nombrosos experts internacionals. Amb un elevat cost de mà d'obra i en especial la inundació de les terres de conreu pot produir importants transtorns dins l'equilibri ecològic i social de la regió del riu Senegal. A més, després de la independència, la situació política del Senegal ha restat sempre amb una relativa tranquil·litat que contrasta amb els freqüents problemes dels països veïns (Mauritània, Mali, Guinea...) Aquesta tranquil·litat no deixa de sorprendre tenint en compte la diversitat de tipus ètnics que compon la població senegalesa. Mostra de tot això podria ser que les germandats musulmanes, molt influents al país han

MAGRIB

mantingut a un catòlic moderat al poder com era el president Leopold S. Sengor.

El seu successor, Abdou Diouf, ha hagut d'enfrontar-se amb la recerca d'una solució pel problema de la producció del cacauet, greument danyada pels llargs períodes de sequera que flagelen la zona.

D'altra banda hi ha un problema geopolític a la part meridional del Senegal a Basse-Cosamance, zona aïllada de la resta del país pel braç format per Gàmbia. Els habitants de Basse-Cosamance, experts conreadors d'alluvions d'estuari són partidaris d'un «modus vivendi» molt independent, i tendeixen més a reagrupar-se amb ètnies d'altres països veïns que a obeir l'Estat de la Federació.

Això va fer esclatar sengles revoltes a finals del 82 i principis del 83, encara que la Federació amb Gàmbia, ha minvat en gran mesura aquesta problemàtica.

El retorn a casa

La situació dels treballadors africans a Catalunya és molt conflictiva. L'atur, conseqüència de la crisi econòmica internacional, i la situació d'il·legalitat en què viuen gran part d'aquests homes ha fet que el Ministeri de l'Interior preparés un vol «charter» amb destí a Gàmbia per a tots aquells que volguessin retornar al seu país. La primera convocatòria, de primers de febrer va tenir molt poc

	GÀMBIA	SENEGAL
Població.....	620.000 hab.	5.810.000 hab.
Superfície.....	11.295 km ²	196.192 km ²
Densitat.....	55 hab/km ²	30 hab/km ²
Capital.....	Benjul 50.000 hab.	Dakar 1.100.000 hab.
% terres cultiu.....	23%	12%
Rendiment cereals.....	891 kg/hab	942 kg/hab
Taxa natalitat.....	3,5%	4,8%
Alfabetisme.....	79,9%	77,5%
Deute exterior.....	176 milions \$	953 milions \$
Taxa infecció.....	9,9%	14,9%
Importacions.....	96,6% milions \$	1.034 milions \$
Exportacions.....	44,0% milions \$	416 milions \$
Principals proveïdors %	CEE — 54,3 Xi — 15,0 Afr. — 5,4	Fra. — 46,6 P. Baixos — 6,5 Tha. — 4,6
Principals clients %....	CEE — 35,6 Afr. — 27,6 Suïssa — 15,5	Fra. — 26,6 Afr. — 30,3 R.U. — 5,5

èxit, només 14 gambians van decidir acollir-se a la mesura del govern espanyol, i es decidí prorrogar el termini d'admissió de sol·licituds. Malgrat tot, sobre aquest afer planeja la possibilitat que una segona fase del Pla

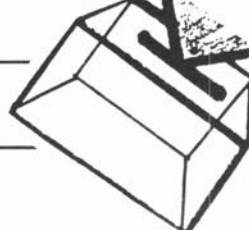
del Ministeri de l'Interior pogués no ésser voluntària. Per què amb els negres i no amb altres estrangers que treballen a casa nostra?

Manuel González i Losada

REVISTA CIDOB

AFERS INTERNACIONALS

Centre d'Informació i Documentació
Internacionals Barcelona

DINAMARCA Paul Schlüter al poder sense obtenir majoria

El dia 10 de gener es celebraren a Dinamarca eleccions al Parlament.

En aquestes eleccions, convocades anticipadament per l'actual primer ministre, Paul Schlüter, es presentaren un total de 13 partits (la fragmentació és un dels problemes generals a la política danesa), tots ells amb possibilitats parlamentàries.

Els pronòstics s'acompliren. Schlüter s'afiançà al poder però no amb la majoria necessària per solventar el problema de la negociació dels pressupostos, problema que, d'altra banda, és la causa d'aquestes eleccions anticipades. Les darreres es celebraren en 1981.

Els 13 partits concorrents podrien dividir-se en dos grans blocs: per una banda el bloc conservador, actualment al govern, compost per sis partits de tendència conservadora i/o liberal, que es presentaven com a coalició i, d'altra banda, el bloc esquerrà format també per sis partits de tendència socialista i/o socialdemòcrata els quals varen concórrer a les urnes sense cap mena d'aliança.

A aquestes dotze candidatures s'ha d'afegir la Georgista, que a hores d'ara no té cap representació parlamentària, però que es podria ubicar dins del grup conservador.

Malgrat que el Partit Socialdemòcrata obtingué 57 escons, el gran triomfador de les eleccions ha estat el Partit Conservador que ha passat de tenir-ne 16 a 42, els quals sumats als 21 del Partit Liberal, els 5 del Partit Popular Cristià (tots dos pugen 1) i els 8 de Centre Democràtic (que perd 7), consoliden el govern de Paul Schlüter amb 76 parlamentaris, si bé el primer ministre danès no podrà aprofitar aquesta majoria per aprovar els pressupostos, principal problema de la política interior danesa, donat que són 99 els escons obtinguts pels restants partits de l'oposició.

Participació: 88,4% de la població.

Resultats obtinguts per la coalició governamental			Resultats obtinguts per les altres candidatures		
PARTITS:	Escons	%	PARTITS:	Escons	%
Conservador	42	23,4	Socialdemòcrata	57	31,6
Liberal	21	12,1	Socialista	21	11,5
Centre Demòcrata	8	4,6	Radical	10	5,5
Cristià Popular	5	2,7	Progrés	6	3,6
Total coalició governamental	76		Esquerra Socialista	5	2,6
			Total oposició	99	

FILIPINES

Referèndum per la vice-presidència

Dins l'ambient de refús envers el règim presidit pel clan Marcos, els filipins votaren el 27 de gener en un referèndum destinat a aprovar el restabliment del càrrec de vice-president, càrrec que, quasi bé segur, ocuparà l'esposa del president, Imelda Marcos.

Filipines, república governada per un règim autoritari de tipus parlamentari, divideix actualment el seu poder en un executiu regit pel president, el qual és escollit per un període de sis anys per l'Assemblea Nacional. A les seves ordres està el Primer Ministre, nomenat pel President i assistit per l'Assemblea.

L'Assemblea Nacional es compon de 188 diputats.

La presidència l'ocupa Ferdinand Marcos des de febrer de 1965, tot finalitzant el seu actual mandat l'any 1987.

La votació tingué una participació del 47%, xifra significativa. Un total d'11,35 milions de ciutadans votaren a favor, mentre que 2,33 milions ho feren en contra.

EQUADOR

Rodrigo Borja favorit per a la segona volta.

Rodrigo Borja, 47 anys, advocat i líder del partit socialdemòcrata Esquerra Democràtica, guanyà en la primera volta de les eleccions presidencials celebrades a Equador el propassat 29 de gener. Per un reduït marge del 28,81% dels vots enfront el 28,27% del seu rival Leon Febres, candidat del Front de Reconstrucció Nacional (conservador). Rodrigo Borja es presenta com el futur president equatorià, encara que manca la segona volta electoral que es celebrarà la primera setmana de Maig.

Enfront d'aquests dos candidats apareixia també el candidat del Partit Demòcrata Popular, Julio César Trujillo. El Partit Demòcrata Popular, actualment al poder, no ha pogut presentar a l'encara avui president del país, Oswaldo Hurtado, segons una disposició de la Constitució equatoriana. Malgrat això, i com ha quedat demostrat en aquesta primera volta, només existeixen dos candidats a la nova presidència: Rodrigo Borja i Leon Febres. Cap dels altres set aspirants prendrà part a la segona volta en haver quedat molt pel darrera dels principals partits.

Les causes per les quals el partit del govern perd tota esperança de continuar en el poder són clares: la impopular política aplicada pel govern l'any passat d'acord amb les indicacions del F.M.I. (Fons Monetari Internacional) no només han produït greus descontentos populars, sinó que no han iniciat el camí de la recuperació econòmica.

Equador, com la majoria dels països latinoamericans viu una catàstròfica situació econòmica. El deute extern puja 6.000 milions de dòlars, dels quals aquest any és obligatori negociar 600. D'altra banda, el creixement econòmic no arriba a un 4% i la taxa d'atur, d'un 15% es veu augmentada per la subocupació que viu el 50% de la població.

Síntoma clar d'aquest descontentament popular és el 4% de vots obtinguts pel candidat del partit del Govern, Julio César Trujillo.

Amb la confiança que la segona volta li doni el triomf amb el suport dels partits d'esquerra, Rodrigo Borja sap que s'enfrontarà a una situació econòmica molt greu. Un dels seus primers projectes, com apuntava a la seva campanya electoral, serà la renegociació del deute extern, contret en la seva major part amb els Estats Units.

CAMERUN Paul Biya, suport majoritari

CAMERUN: RESULTAT DE LES ELECCIONS

Províncies	Registre oficial	Vots computats	Vots en blanc	Vots positius	Percentatge
Litoral	596,153	588,912	122	588,790	99,97
Centre	713,522	706,648	253	706,395	99,96
Est	195,421	194,808	11	194,797	99,99
Adamawa	167,722	167,510	0	167,510	100,00
Nord-Oest	535,072	535,021	0	535,021	100,00
Nord	247,179	245,280	148	245,132	99,00
Oest	474,698	473,914	5	473,909	99,90
Sud-Oest	290,546	290,546	1	290,545	99,90
Nord-Llunyà	668,160	662,416	85	662,351	99,90
Sud	172,915	172,508	0	172,508	100,00

L'ex-colònia alemanya del Camerun va celebrar el 14 de gener prop passat les eleccions a la presidència. Aquestes eleccions, malgrat que la Constitució d'aquest país permet la presentació de diferents candidatures es van convertir en un simple referèndum a la política portada a terme per l'actual president, Paul Biya, en ser aquest l'únic candidat.

Les eleccions, que s'havien de celebrar l'any vinent, s'han anticipat a causa de l'enfrontament sorgit el darrer any entre l'actual president i el seu antecessor Ahmadu Aiyó. A. Aiyó va deixar el poder el novembre de 1982 en mans de P. Biya, pensant que aquest s'accontentaria exercint el poder tan sols de forma nominal, sense qüestionar la posició dominant d'Aiyó a la Unió Nacional Camerunesa (UNC), i sense intervenir en el desenvolupament de les finances externes del país, dirigides no des de Duala, la capital del Camerun, sinó des de Suïssa i Estats

Units, on s'aguarden les tres quartes parts dels ingressos petrolífers del país (uns 180.000 milions de ptes.).

Les eleccions presidencials anticipades, celebrades el mes de gener, marquen la fi de la pugna entre Biya i Aiyó, pugna que va tenir el seu moment més conflictiu l'agost de l'any passat quan es va descobrir un complot militar encapçalat per un comandant i un capità de la Guàrdia Presidencial, en gran part fidel a l'anterior president. Biya, en veure el seu poder compromès, va optar per donar suport de manera contundent a la part de l'Exèrcit lleial, per tal de mantenir el poder fins a convocar aquestes eleccions.

Camerun gaudeix d'una economia extraordinàriament sanejada i la seva renda per càpita està xifrada en uns 1.000 dòlars. L'any 1983 la seva economia va créixer un 7% i el país va evitar tot tipus d'endeutament. Aquest clar èxit de Biya s'ha vist reflectit en els resultats.

GIBRALTAR

Joshua Hassan: quatre anys més

El 26 de gener prop passat es van celebrar eleccions a Gibraltar per tal de designar els 15 representants de l'Assemblea parlamentària. Cinc mil electors van acudir a les urnes i donaren com a guanyador al partit de Joshua Hassan qui, d'aquesta manera, perpetua el seu mandat durant quatre anys més.

Joshua Hassan, que porta més de trenta anys en el poder, és el líder del partit format per l'originari Partit Laborista i l'Associació per a l'Avanç dels Drets Humans, els quals han assolit un total de vuit escons. L'Assemblea parlamentària de la Roca es compon de 17 diputats, dels quals dos són de designació real i no intervenen en qüestions decisives.

La consecució dels vuit llocs en l'Assemblea permet la majoria al partit de Hassan malgrat el considerable avanç del Partit Socialista Laborista de Gibraltar (PSLG) encapçalat per Joe Bossano, el qual postula una ideologia de caire socialista i independentista. El partit de Bossano ha passat d'obtenir un escó en les darreres eleccions a tenir-ne set en les celebrades aquest mes de gener. Aquesta pujada sorprenent de l'esquerra ha estat deguda a la posició adoptada pel PSLG en el problema dels astillers.

La polèmica dels astillers ha condicionat tot el desenvolupament d'aquestes eleccions. La concessió de 28 milions de lliures per part del Govern de Londres a l'empresa Appledore per tal d'engegar la reconversió de l'arsenal en astillers comercials (préstec i posició defensada per J. Hassan) suposa l'acomiadament de 800 treballadors. La postura del PSLG era contrària a aquesta reconversió i partidària de l'eliminació de l'empresa Appledore com a intermediària. Tanmateix, el partit de Bossano demanava el lliurament dels 28 milions al Govern gibraltareny. El Partit Socialista Laborista, per altra banda, era l'únic que oferia als electors unes rigoreses incompatibilitats per als vuit ministres que tindrien si governaven.

HAITÍ

Eleccions legislatives

El 13 de febrer se celebraren a la república d'Haití eleccions per escollir l'Assemblea Nacional, que es compon de 58 diputats, el mandat dels quals és de sis anys.

Haití és el país més pobre d'Amèrica. El 80% dels seus habitants són analfabets, i la seva indústria presenta una característica gairebé única: està al servei exclusiu d'Estats Units.

Els comicis es desenvoluparen amb l'existència d'irregularitats típi-

ques dels països sotmesos a dictadures familiars. D'elles destaquen l'aparició de l'únic candidat independent, Serge Beaulieu, el parador del qual es desconeix. La resta de candidats pertanyia al partit del president i dictador Jean Claude Duvalier.

Només resta destacar d'aquestes eleccions que el 25% dels anteriors diputats han estat reescollits.

HAITÍ: República. Poder personalista. Règim presidencialista.	
EXECUTIU	LEGISLATIU:
President de la República Secretaris d'Estat anomenats pel president	Assemblea Nacional: 58 diputats escollits per 6 anys mitjançant sufragi universal directe.
President: Jean-Claude Duvalier	

Mes de gener

- 1 • Els militars radicals de Nigèria encapçalats per Mohamed Buhari enderroquen el president civil Shehu Shagari.
  - Atacs sud-africans contra la zona central i sud d'Angola.
  - El Sultà Musa Hassanah Bolkiyah, cap de govern del nou estat de Brunei.
- 2 • Fidel Castro acusa Reagan d'irresponsable i feixista en el discurs de celebració del 25è aniversari de la revolució cubana.
  - L'URSS acusa els EUA de planejar una invasió d'Afganistan mitjançant l'intervecció de Pakistan
- 3 • Estat d'excepció i toc de queda a Tunísia imposat pel president Habib Burguiba, davant la «revolta del pa», motivada per la puja dels productes bàsics i que ha causat almenys 120 morts.
  - Jesse Jackson, candidat negre a la presidència dels EUA, aconsegueix l'alliberament d'un pilot nord-americà capturat al Líban per l'exèrcit siria.
  - Angola accepta la treva proposada pels Sud-africans.
- 4 • Líban: Més de 100 morts en el darrer bombardeig israelià del vall de la Bekaa (posicions tradicionalment xiïtes)
  - Ronald Reagan proposa al Congrés dels EUA augmentar a 150 milions de dòlars l'ajut militar a El Salvador (un 120 per cent més de la xifra prevista).
- 5 • L'Assemblea Nacional turca autoritza els partits extraparlamentaris a concórrer a les properes eleccions municipals.
  - Protesta oficial de Nicaragua davant d'Hondures per l'atac al port de Potosí.
  - El nou president nigerià, Buhari, es compromet a respectar els compromisos internacionals de l'anterior règim.
- 6 • Habib Burguiba, el president de Tunísia anul·la les pujades de preus anunciades pel govern de Mohamed Mzali i cessa el ministre de l'Interior.
  - L'ONU condemna Sud-àfrica per les seves accions militars a Angola.
  - Cessament del sots-cap militar de l'OTAN, Günther Kiessling, relacionat amb un «affaire» d'homosexualitat.
  - El 57 per cent dels nord-americans desitja la retirada dels «marines» del Líban.
- 7 • Sud-àfrica torna a atacar territori d'Angola alhora que rebutja la condemna de l'ONU.
  - Proposta conjunta d'Hondures, El Salvador, Costa Rica i Guatemala (4 dels països de Contadora). Nicaragua considera aquesta proposta com una tàctica dilatòria en l'aplicació dels acords del grup de Contadora.
- 8 • El ministre de Defensa sud-africà anuncia la retirada militar de territori d'Angola
- 9 • Compromís de cinc països centramericans: Guatemala, Hondures, Costa Rica, El Salvador i Nicaragua, en un avantprojecte de pau que fixa el termini del proper 30 d'abril per inventariar els efectius militars de cadascuna de les parts.
  - Surinam; canvi al govern. La junta militar substitueix el govern civil d'esquerres constituït el passat 28 de febrer per la pròpia Junta Militar.
- 10 • S'inicia a Addis Abeba, la reunió per la reconciliació de les parts bel·ligerant al conflicte del Txad.
  - Eleccions a Dinamarca. Èxit dels conservadors del primer ministre Pou Schlüter, que continuaran governant encara que sense majoria.
  - Empresonat el darrer president militar argentí, Reynaldo Bignone.
  - Els EUA reprenen llurs relacions diplomàtiques amb el Vaticà, interrompudes el 1868.
  - Entrevista del primer ministre xinès, Zhao Ziyang amb Ronald Reagan.
  - El Pacte de Varsòvia proposa l'OTAN retirar l'armament químic d'Europa.
- 11 • L'URSS desplega nou míssils SS-20, la qual cosa augmenta l'arsenal soviètic a 378 coets d'aquest tipus.
  - Després de fortes divergències al seu si, la Comissió Kissinger lliura a Ronald Reagan un informe sobre Centramèrica, l'informe assigna un ajut econòmic de 24.000 milions de dòlars (4 bilions de pessetes) pel període 1984-1990. D'aquest ajut 3.400 milions de dòlars corresponen a Nicaragua.
  - Un soldat nord-americà mort en ésser derribat un helicòpter dels EUA, a la frontera entre Hondures i Nicaragua.
- 13 • Forta tensió entre Hondures i Nicaragua per l'incident de l'helicòpter nord-americà derribat a la frontera entre ambdues nacions.
- 14 • Eleccions presidencials al Camerun, amb candidatura única de Paul Biya, actual president.
  - Mort de càncer el comandant Saad Haddad, cap de les milícies cristianes libaneses.
  - El Papa demana independència per a Namíbia i pàtria per als palestins.
  - Hondures reconeix que l'helicòpter nord-americà violà l'espai aeri de Nicaragua, quan va ésser interceptat.
- 15 • Margaret Thatcher, i George Schult, (secretari d'Estat nord-americà), coordinen el relançament del diàleg amb l'URSS.
  - Es confirma a la RFA, l'existència d'un doble del general Kiessling, ex-cap adjunt de l'OTAN destituït per presumptes activitats homosexuals.
  - La segona autòpsia de l'ex-ministre francès Robert Boulin, demostra que va ésser assassinat.
- 16 • Ronald Reagan fa una crida a l'URSS per tal de reprendre les negociacions sobre control d'armes nuclears.
  - Oberta a Casablanca (Marroc) la quarta cimera islàmica (que reuneix a 45 estats musulmans). El Rei Fahd d'Àràbia Saudita dona ple suport a l'Organització per l'Alliberament de Palestina (OAP) i demana la retirada d'Israel del territori libanès i de Jerusalem.
  - Enfrontaments fronterers entre Perú i l'Equador.
- 17 • Pérez de Cuellar, invitat a la cimera islàmica, anuncia la seva vocació de convocar una reunió a l'ONU, amb la situació de l'Orient Mitjà com a tema fonamental.
  - Papandreou canvia el seu govern, nomenant Apsotolos Lazaris com a primer vicepresident.
  - Sis-cents parlamentaris europeus critiquen a La Haya la política nord-americana a Nicaragua.
  - Beryll Sprinkel, sots-secretari del Tresor nord-americà, afirma a Buenos Aires que el seu país ajudarà Argentina en la renegociació del deute exterior del país sudamericà amb la banca internacional, xifrat en 45.000 milions de dòlars.
- 18 • Margaret Thatcher ordena el secret de 100 anys sobre dos documents secrets que sobre les Malvines es van realitzar el 1930 i 1940.
  - Comença a Bonn l'interrogatori de testimonis de l'escàndol Flick, en el qual Utto Lambsdorf, titular d'economia, Hans Friederich, antic ministre i Horts-Ludvig Riemer, són acusats d'haver rebut 30 milions de pessetes com a soborns.
  - Discrepàncies al si de la quarta cimera islàmica per la participació d'Egipte a la mateixa.
  - És assassinat a Beirut, Malcom Kerr, nord-americà, rector de la Universitat Americana a Beirut, en un atemptat reivindicat per Jihad Islamia (Guerra Santa Islàmica).
  - El Govern militar d'Uruguai comandat per Gregorio Álvarez tanca el Plenari Inter-sindical de Treballadors, com a mesura repressiva després de la 1ª vaga general de treballadors als últims onze anys.
  - Andrei Gromiko i George Schultz s'entrevisten durant cinc hores a Estocolm
- per primera vegada després de la clausura de la CSCE a Madrid, sense que arribin a cap acord. Hores abans a la Conferència sobre desarmament, Gromiko havia acusat la política dels Estats Units de criminal, terrorista, militarista, i inhumana.
  - Conclou a Atenes la primera conferència sobre desnuclearització dels Balcons.
  - Pren possessió el nou govern nigerià per 11 civils i 7 militars, dues setmanes després del cop d'Estat que enderrocà Shehu Shagari.
- 19 • Ronald Reagan decreta la supressió d'algunes sancions econòmiques imposades a Polònia quan el govern d'aquesta decretà la Llei Marcial.
  - L'oposició filipina demana la destitució de Ferdinand Marcos.
  - El general Kissling es querrel·la contra el ministre de Defensa alemany per la forma en què ha estat passat a la reserva.
  - François Mitterrand viatja oficialment a Mònaco.
  - Dimiteix el ministre de defensa colombià.
  - Walid Jumblat demana la retirada de la força multinacional del Líban.
  - Conclou a Casablanca la quarta cimera islàmica, demanant que Egipte es reintegri a l'Organització de la Conferència Islàmica (OCI).
- 20 • L'exèrcit marroquí metralla des de l'aire una manifestació a Nador, mentre els incidents contra la puja de preus dels productes bàsics s'estenen a Rabat, Tetuan i Marràqueix.
  - Acaba la Conferència d'Estocolm amb l'esperança de reduir la tensió internacional.
  - A proposta de l'SPD, el Bundestag investigarà el cas Kiessling.
  - El bisbe Salvador Scheefer torna a Nicaragua després d'haver acompanyat 1.000 indígenes «misquitos» a Hondures.
- 21 • 40 morts i més de 100 ferits als disturbis de Nador, Tetuan i Alhucemas al Marroc.
  - Ammar Moktar el faggazi, ambaixador llibi a Roma, greument ferit en un atemptat.
  - El palau presidencial d'Amin Gemaiel és bombardejat pels milicians drusos.
  - Cinc ministres soviètics són amonestats pel Kremlin a causa de la contaminació atmosfèrica que pateix una ciutat de Sibèria.
- 22 • Schultz anuncia la represa del fòrum de Viena el 16 de març.
  - Argentina i Xile decideixen resoldre de forma pacífica el litigi pel Canal de Beagle, amb la mediació del Vaticà.
- 23 • Els ministres d'Afers Estrangers de Xile i Argentina signen una declaració conjunta de «pau i amistat» al Vaticà, en la qual es comprometen a resoldre el seu contenciós territorial del Canal del Beagle per mitjans pacífics.
  - Vaga generalitzada a Nador, mentre es produeixen enterraments massius a Tetuan, després de la brutal repressió de l'exèrcit marroquí en els darrers aldarulls.
  - Els Estats mediterranis no membres de la CSCE, intervenen a la Conferència d'Estocolm.
  - Difícils relacions entre l'URSS i Noruega, a causa del funcionari espia norueg, Arne Trahold.
  - S'inicien els judicis contra els militars argentins acusats, entre ells el «canisser de Buenos Aires», general Ramon Camps.
  - François Mitterrand i Margaret Thatcher, s'entrevisten a París per primer cop des de la cimera comunitària d'Atenes, per tractar la crisi pressupostària de la CEE i els pobles agrícoles.
  - Schultz anuncia la represa del fòrum de Viena el 16 de març.
  - Argentina i Xile decideixen resoldre de forma pacífica el litigi pel Canal del Beagle, amb la mediació del Vaticà.
- 24 • Iuri Andròpov afirma que l'URSS està

CONJUNTURA INTERNACIONAL

disposada a negociar amb els Estats Units sempre que aquests últims portin la iniciativa al respecte. Malgrat això, els soviètics no volen reanudar les converses sobre desarmament mentre continuïn desplegant-se els euromíssils per part de l'OTAN.

- El canceller alemany Helmut Kohl viatja oficialment a Israel en un ambient enarrit per la decisió del govern alemany de vendre armes als àrabs.
  - El president afgà, Babrak Karmal nomena tres nous generals, coneguts per la seva duresa, per acabar amb la guerrilla antisoviètica.
  - El Govern britànic disposat a establir relacions diplomàtiques amb Argentina, encara que, la sobirania de les Malvines és innegociable per Londres.
  - Milers de Brasilers es manifesten a São Paulo per demanar que el president del Brasil sigui elegit per vot directe.
- 25 • En el decurs del viatge oficial de Khol a Israel, aquest advoca per l'autodeterminació palestina.
- El govern marroquí anuncia que només 29 morts i 114 ferits són el balanç definitiu de la «guerra del pa».
  - França signa un acord de subministrament d'armament amb Aràbia Saudita, per valor de 640.000 milions de pessetes.
  - Una delegació líbia encapçalada pel ministre, Allah Azzus Talhi, visita oficialment Marroc.
  - Ronald Reagan, en el discurs sobre l'«estat de la Nació», es compromet davant el Congrés nord-americà a garantir la llibertat, la pau i la seguretat al món.
  - Romania presenta a la Conferència d'Estocolm un pla per «eliminar el sentiment d'inseguretat per determinades activitats nuclears».
  - El projecte de llei sobre l'avortament provoca la primera crisi al govern de coalició portuguès.
  - Es reanuden les converses Xino-britàniques sobre Hong-Kong.
  - Equador i Cuba restableixen les seves relacions diplomàtiques a nivell d'ambaixadors.
  - Abatut un avió «jaguar» francès al Txad.
- 26 • França responsabilitza Líbia de l'abament de l'avió «jaguar», al Txad.
- Amin Gemayel reintegra a les seves files més de dos-cents militars libanesos que es negaren a combatre contra les milícies druses, amb l'esperança de poder aconseguir un pla de pau estable al Líban.
  - Continua l'exhumació de despulles de desapareguts a Argentina.
- 27 • Els Estats Units inicien discussions amb Sud-Àfrica, sobre el futur de Namíbia.
- Referèndum a Filipines per modificar la Constitució.
  - S'aprova la llei d'avortament a Portugal amb l'abstenció dels social-demòcrates, configurant així la primera crisi greu al si del govern lusità.
  - Margaret Thatcher fa una visita de 24 hores a Roma.
  - Joshua Hassan aconsegueix la victòria a les eleccions gibraltarenques, per un sol escó de diferència.
- 28 • Un grup pertanyent a la guerrilla colombiana destrueix un heliport al nord del país.
- Hernan Siles Suazo, president de Bolívia, desmenteix que vagi a presentar la dimissió.
  - Perú no vol mediació Vaticana en el conflicte fronterer que manté amb Equador.
  - Hosni Mubarak és invitat oficialment pel Rei Hussein a visitar Jordània.
  - Avions afgans bombardegen un poblat pakistà.
  - Trenta mil seguidors de Benigno Aquino són reprimits per la policia Filipina.
- 29 • Eleccions Generals a Equador.
- Ronald Reagan anuncia la seva candidatura a la presidència dels EUA.
  - Andrei Gromiko, ministre d'Affers Es-

trangers soviètic, viatja a Romania per tractar del desarmament nuclear, així com de les relacions econòmiques d'ambdós països.

- Alliberats per Irak 190 presoners de guerra iranians.
  - L'Organització Popular del Sud-oest Africà (SWAPO) afirma estar disposada a un alt el foc amb Sud-Àfrica, si aquesta accepta negociar el futur de Namíbia.
- 30 • Rodrigo Borge, vencedor a la primera volta de les eleccions equatorianes.
- Un mort i tres ferits en uns bombardeigs drusos contra la força multinacional de pau al Líban.
- 31 • El Consell d'Europa permet que Turquia estigui present als debats, sense tenir però dret a vot.
- Hosni Mubarak realitza un viatge oficial per diversos països africans.
  - Andrei Gromiko critica durament la política dels EUA i els seus aliats durant una conferència a Bucarest.
  - Massives manifestacions a Filipines contra el règim de Ferdinand Marcos.
  - L'enviat nord-americà a l'orient mitjà, Ronald Rumsfeld, arriba a Israel per informar al govern de Tel Aviv de les seves darreres converses amb Síria.
  - Es retiren els soldats sud-africans d'Angola.

Mes de febrer

- 1 • Es fa públic el pressupost nord-americà per al 1985 que dona preponderància a les despeses militars (increment d'un 9,3%), a les quals es dediquen 264.400 milions de pessetes. El dèficit previst en aquest pressupost és de 28,8 bilions de pessetes.
- El canceller Kohl rehabilita el general Kiessling.
  - El parlament israelià descarta un projecte del govern per tal d'assentar colònies de jueus a Hebron (Cisjordània).
  - Més de dos-cents mil soldats dels EUA i Corea del Sud participen en unes maniobres conjuntes.
  - Moscou es nega a tot intent de fússió de les INF i les START.
- 2 • Ronald Reagan anuncia que no intervindrà els mercats internacionals per tal d'aturar la puja del dòlar.
- Costa Rica nega a Eden Pastora i 3.000 antisandinistes del ARDE (Aliança Revolucionària Democràtica) asil polític.
  - Investidura dels president de Venèçuela, Jaime Lusinchi, que anuncia plans d'austeritat i realisme molt allunyats dels vells somnis petrolers.
- 3 • Felipe González signa una declaració conjunta amb set països llatinoamericans per afavorir el desenvolupament democràtic a la zona (Declaració de Caracas).
- Moscou proposa a Ginebra la desaparició de l'armament químic a Europa.
  - Segons denuncia Robert White ex-ambaixador dels EUA a El Salvador, l'arquebisbe Romero, va ésser assassinat per ordre del president de l'Assemblea constituent salvadorenca, Roberto D'Aubisson.
  - Guerra generalitzada entre les milícies druso/xiïtes i l'exèrcit libanès a Beirut.
- 4 • Fortes penes, que inclouen cadena perpètua, contra els detinguts pels successos de gener al Marroc.
- Reunions d'urgència del Consell de Seguretat de l'ONU a conseqüència dels raids hondurens a territori de Nicaragua.
- 5 • Mentre que les milícies xiïtes avancen per la part oest de Beirut, el govern de Gemayel, tocat de mort, després de la dimissió del primer ministre Chafif Wazzan.
- 20.000 filipins demanen a Manila la renúncia de Marcos.
- 6 • L'exèrcit libanès es descompon i la victòria militar dels xiïtes es consolida a Beirut oest. Mentre que els líders musulmans demanen la renúncia del president Gema-

yel, Ronald Reagan envia més vaixells al Líban.

- La CEE comença una conflictiva reunió per tal de fixar els preus agrícoles per la campanya 84-85.
- 7 • François Mitterrand demana al Mercat Comú l'acollida sense tardances d'Espanya i Portugal, cosa que s'interpreta com un canvi d'actitud francès envers el dossier d'adhesió espanyol. També demana la creació d'una comunitat europea de l'espai.
- Ronald Reagan ordena als «marines» dels EUA que es troben al Líban de replegar-se cap els vaixells fondejats als ports libanesos.
  - Assassinat a París el general iranià Gholan Ali Oveisi, conegut com «el carnisser de Teheran» en temps del Xa. L'atemptat és reivindicat pel Jihad Islàmic.
- 8 • Els EUA, Gran Bretanya i Itàlia retiren els contingents de la força multinacional de pau al Líban. Només França manté les seves forces a Beirut.
- Assassinat de l'ambaixador dels Emirats Àrabs Units a França, reivindicat pel Jihad Islàmic.
- 9 • Els nord-americans bombardegen les posicions druses i sirianes.
- La guerrilla proposa un pla de pau al govern salvadorenc.
  - Els EUA envien 1.700 soldats a Honduras, a on restaran indefinidament.
  - L'avantprojecte de la Junta Sandinista estableix la creació d'una Assemblea Nacional de 90 membres amb poders constituents i crea la figura d'un president i d'un vice-president.
- 10 • Mor Iuri Andrópov, secretari general del Comitè Central del PCUS i president del Presidium de l'URSS.
- 11 • Continua la incertesa sobre el possible successor del líder soviètic, Txernenko, Gorbachov, Gromiko i Ustinov màxims candidats.
- 12 • Augmenta l'escalada de la guerra del golf Pèrsic entre Irà i Irak.
- La presència del vice-president xinès, Wan Li als actes funeraris d'Andropov a Moscou, és qualificada com un senyal de l'apropament Pekin-Moscou.
- 13 • Constantin Txernenko, un antic col·laborador de Breznev, nomenat successor d'Andropov. Els observadors ho consideren un símbol de continuïtat a la política exterior soviètica i major lentitud per a les reformes a l'interior, que havia encetat Andropov.
- Hussein de Jordània visita Ronald Reagan i és pressionat per aquest perquè Jordània accepti el pla dels EUA i el president egipci, Hosni Mubarak, per tal de crear un govern autònom palestinià sota control jordà als territoris ocupats per Israel.
  - Jorge Illueca substitueix Ricardo de la Escriella, que renuncia, com a president de Panamà, Illueca mantindrà els compromisos de fer eleccions generals el proper 6 de maig. L'oposició considera el relleu com un «cop de palau».
- 14 • Txernenko es reuneix amb George Bush, vice-president dels EUA, en una exhibició de bones intencions d'un cap de l'oposició iraniana, l'Irak atura els bombardeigs de l'Iran.
- Mubarak demana a Reagan que restableixi un diàleg directe amb l'OAP.
- 15 • Assassinat a Roma el director de la força multinacional nord-americana Leamon R. Hunt, reivindicat per Brigades Roges.
- Txernenko rep nombrosos líders de tot el món, pronunciant-se favorable a la distenció internacional, al llarg dels diversos contactes. Es coneix que Txernenko pateix un infisema pulmonar.
  - Desacord a Nicaragua entre govern i oposició sobre la llei electoral.
  - Forta caiguda del dòlar als mercats internacionals.
  - Gemayel assediat per les milícies musulmanes es mostra disposat a abrogar l'acord del maig passat amb Israel. Wa-

CONJUNTURA INTERNACIONAL - ESPANYOLA

- lid Jumblat líder drus condiciona la recon-
ciliació a la negociació, la dimissió del
president libanès.
- Els EUA, Sud-Àfrica i Angola comencen negociacions per la independència de Namíbia.
- 16 • Gemayel accepta una proposta d'Ària-
bia Saudita amb vuit punts, que abroga
l'acord Israelo-libanès del 83, sobre la re-
tirada de forces estrangeres.
  - Sud-Àfrica i Angola arriben a un acord per tal d'aturar el foc a la frontera amb Namíbia. Un primer pas per aconseguir la independència d'aquest territori ocupat per Johannesburg, malgrat les resolucions de l'ONU.

17 • Reagan ordena la retirada dels «ma-
rines» del Líban. Descoberta una matança
de 117 civils atribuïda als cristians liba-
nesos. L'exèrcit mentrestant, ha minvat
a la meitat dels seus efectius.
  - Dimiteix Richard Stone, ambaixador de Reagan a Centramèrica i és substituït per Shandeman.
  - Mitterrand manifesta que tem un nou fracàs de la pròxima cimera de la CEE.
  - Síria planteja problemes al pla de pau Saudita acceptat per Gemayel.
  - Síria rebutja definitivament el pla saudita, la qual cosa elimina la darrera possibilitat de reconduir la situació que tenia el president Gemayel.
  - Ronald Reagan, aconsellat per la «Comissió Kissinger» vol destinar a la zona Centramericana, excepte Nicaragua, un bilió i mig de pessetes en concepte d'ajut.

19 • Es desvetlla que George Schultz va ser
l'autor del bloqueig d'un intent d'acord
del Govern salvadorenc amb la guerrilla,
el passat gener.
  - Mentre l'aviació israeliana bombardeja, per primer cop, posicions antigovernamentals libaneses prop de Beirut, l'agència soviètica Tass acusa el Govern de Tel Aviv d'èsser l'autor d'«accions de banditatge».
  - New York Times denuncia que Djàssir Arafat ha negociat en secret amb els Estats Units des de 1981 fins el maig de 1982.
  - Els partits polítics britànics pressionen sobre el govern conservador de Margaret Thatcher, per tal d'establir negociacions amb Argentina sobre les Malvinas, apro-
fitant el primer pas donat per Raúl Alfonsín.

20 • Mitterrand i Craxi s'entrevisten a Milà,
amb el Mercat Comú com a tema de fons.

  - Moçambic i Sud-Àfrica a punt d'arribar a «un acord de seguretat» que garanteixi la pau a l'Àfrica Austral.

21 • El ministre d'Economia de la RFA, Lamb-
sdoif, confessa haver amagat donatius.
  - La Junta Sandinista avança les eleccions legislatives i generals al 4 de novembre.
  - Detingut a l'Argentina l'ex-president Galtieri, en relació a un procés militar per l'actuació a la campanya de les Malvinas.
  - Walter Mondale es perfila com a candidat demòcrata a la Presidència dels EUA, després del seu èxit a l'Estat d'Iowa. Mondale, cas de confirmar-se la seva nominació, seria el màxim oponent de Reagan.
  - L'URSS accepta, a la Conferència de Desarmament de les Nacions Unides, un control internacional de la destrucció de l'armament químic.
  - Els camions francesos tallen els accessos a París, ahiora que impedeixen el tràfic a la frontera amb d'altres països.

22 • El president paquistaní, Zia, confirma
eleccions generals per aquest any.
  - Estats Units suspèn l'enviament d'armes a l'exèrcit libanès lleial a Amin Gemayel.
  - Jordània trenca relacions diplomàtiques amb Líbia. El motiu, l'assalt de l'ambaixada de Jordània a Líbia (18.2.84).
  - El Senat dels EUA aprova la pena de mort contra els terroristes.
  - El Regne Unit envia un portaavions a Ormuz per tal d'evitar que Iran tanqui l'estret.
  - Tallades totes les autopistes de França per la vaga dels camioners. Afecta a set països europeus entre ells Espanya.

23 • Les tropes jomeinistes anuncien haver
tallat la carretera Bagdad-Basora i controlar Xad-el-Arab, enclau geogràfic on conflueixen els rius Tigris i Eufrates.
  - Thatcher justifica davant el príncep hereu d'Àràbia Saudita, Abdullah ben Abdulaziz, el suport britànic a una hipotètica intervenció dels EUA al Golf Pèrsic.
  - Tensions i incidents per la vaga i bloqueig dels camioners francesos mentre els duaners italians deposen la seva actitud vaguista.

24 • La pressió dels EUA evita que siguin re-
butjats els enterraments nuclears al mar a la Convenció Internacional sobre vertits al mar, a Londres. Espanya, juntament amb 17 dels 36 països assistents es manifestaren contraris.
  - Els camions francesos desbloquegen les carreteres.
  - Iraq reconeix que les tropes iranianes han creuat el Tigris.

25 • Els «marines» dels EUA es retiren de la
capital libanesa.
  - Txernenko nomenat president del Consell de Defensa de l'URSS.

26 • Arafat i Hussein estudien a Jordània una
alternativa de pau.
  - Els «marines» dels EUA conclouen la seva retirada del Líban.
  - Iran anuncia una gran ofensiva contra Iraq.

27 • Iraq anuncia el bloqueig de l'illa petro-
lera irani de Kharg, mitjançant l'enfrontament de diversos vaixells.
  - Djàssir Arafat inicia converses amb Hussein per crear una federació jordano-palestina.
  - La CEE demana la substitució de les forces multinacionals del Líban per un contingent de l'ONU.

28 • Un destructor de la marina dels EUA ataca
avions iranianos.
  - Un atemptat causa 30 morts a El Salvador.

29 • Amin Gemayel s'entrevista a Damasc
amb Hafez el Assat, la bona acollida per part del líder sirí fa pensar que aquest permetrà la continuació de Gemayel com a president del Líban. Com hom recordarà, el Assat és el principal aliat de drusos i xiïtes.
  - Recels de Marroc pel reconeixement maurità de la República Arab Saharaui Democràtica.
  - Pierre Elliot Trudeau, primer ministre canadenc, anuncia la seva voluntat de dimidir quan el seu partit (liberal) el pugui substituir.
  - Walter Mondale, fins ara màxim candidat a les presidencials EUA pel partit demòcrata és derrotat per Gary Hart a New Hampshire. Hart, senador per Colorado, pot ser la gran sorpresa demòcrata per competir contra Reagan.

Mes de gener

- 1 • Alfonso Escàmez, president del Banc
Central lliura a Felipe González un informe sobre les possibilitats de col·laboració de les entitats financeres espanyoles en el procés de refinançament del deute dels països llatino-americans.
  - Conclou l'acord de pesca Espanya—CEE, amb la qual cosa, la flota espanyola resta obligada a l'amarratge dels seus vaixells.

2 • El Govern espanyol realitza gestions per
tal que la Força Aèria nord-americana adquireixi l'avió Aviocar en compensació al programa FACA.

4 • Converses entre Espanya i Guatemala
per restablir relacions diplomàtiques, auspiciades pel president de Colòmbia, Betancurt. Els guatemalencs no volen pagar les indemnitzacions reclamades per Espanya.
  - L'Àràbia Saudita signa un conveni amb Espanya segons el qual comprarà armament espanyol per valor de 150 milions de dòlars (uns 24.000 milions de pessetes).
  - Delegacions de l'organització «Cristians pel Socialisme», de 30 països d'arreu del món es reuneixen a Sant Cugat del Vallès

6 • Alliberament de dues monges espanyoles segrestades pel moviment guerriller d'Angola UNITA, el propassat 5 de setembre.
  - Fernando Morán s'entrevista amb Fidel Castro. Tres trobades en 24 hores. Repàs als problemes centramericans, propostes de futur, viatges i sol·licitud d'alliberament d'Eloy Gutiérrez pres d'origen espanyol i antic comandant revolucionari.

7 • Arriba a Barcelona Amadou-Mahtar
M'Bow, director general de l'UNESCO, invitat per l'Ajuntament i l'Escola Superior de Direcció d'Empreses ESADE.

8 • El ministre d'Afers Estrangers, Fernan-
do Morán es reuneix amb tots els ambaixadors espanyols de Centramèrica.

9 • La Comissió Política del Consell d'Europa
dóna suport a la proposta de Felipe González de celebrar una conferència internacional sobre el terrorisme.

10 • Manuel Fraga, president d'Aliança Po-
pular, s'entrevista amb el primer ministre israelià Shamir.
  - Finalitzen sense acord els contactes hispano—guatemalencs per restablir relacions diplomàtiques.

11 • Sis etarres són expulsats pel govern
francès de llur territori i confinats a l'illa carib de Guadalupe. La decisió es justifica pel «clima de violència progressiva» detectat als departaments dels Pirineus Atlàntics.
  - Luis Yáñez, president de l'Institut de Cooperació Iberoamericana, manifesta en un acte de CIDOB a Barcelona que l'europeisme i l'americanisme no són dimensions excedents, sinó més aviat complementàries.

12 • El Govern disposa d'un informe, —se-
gons el qual, ETA té connexions amb grups armats d'Europa, Llatinoamèrica i Orient Pròxim.

15 • Els etarres deportats per França, cus-
todiats per la Guàrdia Nacional a cent quilòmetres al nord de la capital de Panamà.
  - El nou partit Comunista d'Ignacio Gallego, rep suport polític del PCUS soviètic.

16 • El Rei reitera davant el cos diplomàtic
estranger la vocació europea d'Espanya.

17 • Michel Rocard, ministre d'Agricultura
francès, descarta una negativa de la Comunitat Econòmica Europea a Espanya i Portugal, durant una entrevista mantinguda a Madrid, amb Carlos Romero, el seu homòleg espanyol.

18 • El Govern francès confinarà al nord del
país uns altres vint etarres.
  - Fernando Morán pronuncia un discurs a Estocolm, a l'obertura de la Conferència de Desarmament d'Estocolm, en el qual demana que es tingui present la regió mediterrània, dins dels treballs de la mateixa.

19 • Morán s'entrevista amb Gromiko a Es-
tocolm una hora, després de la qual, el ministre d'Afers Estrangers espanyol assenyala que hi han hagut substancials millores de les relacions d'ambdós països.
  - Henri Kissinger que visita Espanya per assistir al Consell executiu de la multinacional farmacèutica «Merck, Sharp and Dolme», de la qual és conseller, afirma que Espanya pot jugar un important paper en la resolució de la crisi Centramericana.

20 • El Pentàgon demora la decisió sobre la
compra de l'Aviocar espanyol (C-212). Mentre que la firma MacDonell Douglas,

reconeix que existeixen problemes administratius i jurídics per materialitzar les compensacions del programa FACA.

- Narcís Serra afirma la voluntat del Govern de no permetre el magatzematge ni el trànsit d'armes nuclears per Espanya.
- 21 • Durant la seva visita al nostre país Henri Kissinger s'entrevista amb Fernando Morán, i insisteix en la possible «influència moderadora» a Centramèrica.
  - El Govern britànic pressiona al Pentàgon per tal que es decideixi a favor de l'avió «Sherpa» fabricat pel Regne Unit, en lloc de l'Aviocar espanyol.
- 23 • La CEE fixa el calendari de negociació amb Espanya i Portugal.
  - Jordi Pujol juntament amb Gaston Thorn clouen una reunió de regions industrials d'Europa a Brussel·les.
  - Granada és designada com a seu de la reunió de cooperació euro-àrab.
  - El president de la Generalitat, Jordi Pujol, viatja a Bèlgica on expressa l'europeisme d'Espanya en general i en particular dels catalans.
- 24 • Viatge oficial de Fernando Morán a Argel per tractar de l'acord sobre subministrament de gas natural algerià a Espanya, i analitzar la situació dels països del Magrib.
  - Felipe González decideix ajornar la visita a Aràbia Saudita.
- 25 • El ministeri de l'interior exposa un pla per repatriar al seu país els treballadors africans que es troben en situació d'il·legalitat al Maresme.
  - El Front Polisari demana Espanya que respecti l'autodeterminació del poble saharauí.
  - Pierre Dankert, president del Parlament Europeu, advoca per una ràpida integració d'Espanya i Portugal a la CEE, en el discurs d'obertura de la Conferència de les Regions a Estrasburg.
- 26 • El Rei Hassan II concedeix una audiència a Fernando Morán, de 50 minuts, en el transcurs del viatge realitzat al Marroc pel ministre espanyol, després dels successos de la «guerra del pa». Es repassen les relacions bilaterals.
  - Es celebren eleccions legislatives a Gibraltar.
  - La Conferència de Regions d'Estrasburg considera desitjable la integració d'Espanya a la CEE.
- 27 • Máximo Cajal representant espanyol a la CDE, defensa en aquest fòrum internacional les mesures de confiança presentades per l'OTAN.
  - La justícia belga prorroga per un mes la presó de tres presumptes etarres detinguts l'octubre passat.
- 28 • Suleyman Sanyang, líder dels treballadors africans del Maresme encapçala un moviment de no acceptació d'una repatriació no voluntària. Els intents del Govern Civil de Barcelona per tal de fer una repatriació voluntària només interessaven a 14 emigrants.
- 30 • Roland Dumas, ministre d'Afers Europeus francès, negocia a Madrid l'entrada d'Espanya a la CEE, entrevistant-se amb Felipe González i Fernando Morán.
- 31 • Felipe González assegura davant l'Assemblea Parlamentària del Consell d'Europa que Espanya establirà relacions diplomàtiques amb Israel en un futur pròxim, alhora que demana solidaritat internacional contra el terrorisme.
  - En una trobada informal amb els periodistes, alts càrrecs soviètics afirmen que l'entrada d'Espanya a l'OTAN, va contra la seva pròpia seguretat.
  - Marroc ordena els pesquers espanyols que abandonin les seves aigües, per la manca de pagament dels canons fixats per l'acord pesquer.
  - L'alcalde de Burdeos, Chaban Delmas, es mostra partidari de donar refugi als terroristes bascos a França, sempre que aquests mantinguin una política de total neutralitat al país veí.

Mes de febrer

- 1 • Espanya rebrà 415 milions de dòlars en concepte d'ajut militar, segons els presupostos dels EUA per al 1985.
  - Washington ajorna la decisió de comprar 18 avions AVIOCAR, espanyols, contrapartida al programa FACA.
  - Davant el rebuig del president de Guatemala, Oscar Mejía Victores, a pagar indemnitzacions per l'assalt de l'ambaixada espanyola, esdevingut el gener de 1980, el Govern espanyol reitera que el govern militar de Guatemala haurà de responsabilitzar-se dels fets que causaren la mort de 39 persones.
  - El pagament per part de l'administració espanyola de cinc milions de pessetes, en concepte de canons, permet als pesquers andalusos tornar als bancs marroquins.
- 3 • Felipe González indica a Veneçuela que l'establiment de relacions amb Israel, no està condicionat al problema palestinià.
- 4 • El govern crea una Comissió Tècnica per reconduir les negociacions amb Algèria sobre el gas natural.
- 5 • Eduard Serra, sots-secretari de Defensa torna dels EUA sense cap compromís per part del Pentàgon sobre la compra de l'AVIOCAR, alhora que assegura que el Govern espanyol pot deixar de comprar material militar nord-americà.
- 7 • El ministeri de Defensa difon un document favorable a la permanència dins l'OTAN.
- 8 • Joan Carles I rep al Rei Fahd d'Aràbia Saudita.
  - Assassinats al sud de França dos membres d'ETA militar en atemptat reivindicat pel GAL (Grups antiterroristes d'alliberament)
  - Assolit el primer projecte militar entre Espanya i l'OTAN. Es tracta de la construcció d'una fragata anti-submarina, un compromís a deu anys vista, al front del qual s'ha col·locat un capità espanyol, Rafael Ojeda.
- 9 • Alfonso Guerra condiciona les reclamacions amb Israel a la retirada de les tropes jueves del Líban.
  - George Schultz, secretari d'Estat nord-americà, creu que l'ajut militar dels EUA pot contribuir a despolititzar els militars espanyols.
- 10 • La colònia espanyola abandonen Beirut evacuats en helicòpters nord-americans.
- 11 • Cimera hispano-francesa a Rambouillet, el Cap de la delegació espanyola no creu que hi hagi canvis importants arrel d'aquesta trobada.
- 12 • A la cloenda de la cimera de Rambouillet, el ministre francès d'Afers Estrangers, Claude Cheysson, assegura que França vol que les negociacions d'adhesió d'Espanya a la Comunitat, restin enllestides, el 30 de setembre. Malgrat tot, la nota de realisme la posa el ministre d'agricultura francès, Michel Rocard, que insisteix en la necessitat de resoldre abans els problemes interns de la CEE.
  - Miquel Roca de Minoria Catalana creu que Espanya pot signar l'ingrés a la CEE el pròxim estiu.
- 13 • Dins les negociacions pesqueres comunitàries, Espanya ofereix reduir els aranzels per les importacions de peix fresc de la CEE.
  - Miguel Boyer, ministre d'Economia i Hisenda afirma davant l'OCDE que el dèficit públic espanyol es reduirà al 3,5 per cent del PIB al 1986.
- 14 • Segons un periodista israelià, membres d'ETA podrien haver tornat als camps d'entrenament libanesos.
  - Espanya i la CEE signen l'acord de pesca per a 1984, que suposa la reducció d'un 5 per cent de les captures.
  - Tomás Borge, ministre de l'Interior de Nicaragua, assegura que el seu país es-

tà disposat a col·laborar amb Espanya en matèria anti-terrorista.

- 16 • Fidel Castro i Daniel Ortega, el coordinador de la Junta Sandinista de Nicaragua, s'entrevistaran a Madrid amb Felipe González amb motiu d'una escala tècnica del vol que els tornà als seus països des de Moscou, on van assistir als funerals d'Andropov. Primer viatge del mandatari cubà a un país occidental.
  - Morán viatja a Viena. L'objectiu central és nivellar el dèficit comercial de les relacions bilaterals.
  - França planteja noves exigències sobre el capítol agrícola de la negociació amb Espanya.
- 17 • El deute exterior de l'economia espanyola amb venciment 1984, suposa 580.000 milions de pessetes.
- 18 • Primer atemptat d'Iparretarrak («els del nord») grup terrorista basc-francès contra interessos espanyols. L'atemptat va fer descarrillar el Talgo, Madrid-París i la sort va fer que no hi hagués ferits, en el que podia haver estat una catàstrofe.
- 19 • 50.000 persones participen a Madrid en una marxa contra l'OTAN que finalitza a Torrejón.
  - Debat a la CEE del document agrícola per l'ingrés d'Espanya. França vol imposar un sistema de dos trams per l'adhesió de l'agricultura espanyola.
  - Narcís Serra manifesta a «El Periódico» que cal reflexionar sobre la dificultat per abandonar l'OTAN.
- 20 • Reunió dels ministres d'Afers Estrangers del Mercat Comú. França imposa un text, aprovat per unanimitat, que estableix deu anys de termini per l'accés total de l'agricultura espanyola.
  - Morán s'entrevista amb Hove, reclamant-li reciprocitat per obrir la reixa de Gibraltar.
  - Yitzah Shamir, primer ministre israelià planteja a la CEE la preocupació per l'ingrés d'Espanya i el possible perjudici de les exportacions israelianes. Demana a la Comunitat que pressioni sobre Espanya per tal que Madrid estableixi relacions diplomàtiques amb Tel Aviv.
- 21 • Espanya rebutja el sistema d'etapes proposat per la CEE per a les fruites i verdures, alhora que demana a la Comunitat un compromís escrit sobre les dates d'ingrés.
- 22 • El ministeri de Defensa i la firma Mc Donnell Douglas arriben a establir un pla per controlar mensualment les contrapartides del programa FACA.
  - George Schultz manifesta, davant el Comitè de Relacions Exteriors nord-americà, que Espanya donaria facilitats aèries i navals als EUA, cas d'un conflicte europeu. Schultz insisteix que l'ajut militar nord-americà reforçarà la democràcia i el «paper institucional» de l'exèrcit espanyol.
- 25 • La delegació espanyola a la CEE demana la lliure circulació de treballadors als països de la comunitat.
- 26 • Felipe González inicia un viatge a Jordània i Aràbia Saudita acompanyat pel ministre d'Economia i Hisenda, Miguel Boyer.
- 27 • El president González intercanvia punts de vista sobre Orient Pròxim amb el rei Fahd d'Aràbia Saudita. La delegació oficial espanyola pretén establir contactes de venda d'armaments per 22.600 milions de pessetes. Les relacions amb Israel planejen en el fons de la conversa.
- 28 • Les relacions diplomàtiques hispano-israelianes centra l'interès dels contactes entre el govern israelià i l'espanyol.
  - Acord inicial per construir un carro de combat espanyol amb tecnologia alemanya.
- 29 • El grup popular considera que el PSOE imposa criteris partidistes al procés d'integració d'Espanya a la CEE.
  - El rei Fahd d'Aràbia Saudita demana a Felipe González que Espanya defensi l'autodeterminació palestina a Europa als fòrums internacionals i davant els EUA.

LA INDEPENDÈNCIA DE BRUNEI

Amb el nou any neixia un nou Estat independent al món: Brunei. Petit territori situat a la costa Nord-Oest de Borneo, de 5.765 km². i dos-cents mil habitants, el qual havi estat sota protectorat britànic des 1888

El relativament curt procés de descolonització —l'ONU el demanà el 1975— cloïa l'últim dia de l'any 1983, i malgrat la gran festa d'independència celebrada pel sultà Muda Hassanal Bolkiah a la qual assistiren els principals xeics àrabs, el president filipí, Ferdinand Marcos, i el mateix príncep hereu de la Corona britànica, Carles, el futur del sultanat no està gaire clar.

El principal problema sembla ser que estarà en la unió del seu territori, per a la qual cosa Muda Hassanal haurà de reivindicar la conca del riu Limbang —avui pertanyent a Malàsia— que divideix Brunei en dues parts.

Aquesta reivindicació està enfrontada amb els interessos de Malàsia, la qual voldria annexionar-se tot el sultanat, i amb els d'Indonèsia que reclama des dels anys seixanta tot el Borneo malasi incloent Brunei.

D'altra banda, els principals ingressos del país provenen del petroli, monoprodecte en mans de la Brunei Shell Petroleum Co., que dona feina a tes quartes parts de la població, i que monopolitza la producció d'aquesta font energètica, comparint la de gas amb la multinacional japonesa Mitsubishi.

Malgrat l'alta renda per càpita —3.000 dòlars— i que l'educació i la sanitat són gratuïtes, la població continua patint l'autarquia econòmica propugnada pel sultà, el qual s'ha col·locat al front de les carteres ministerials més importants del govern —Interior, Finances i Hisenda—, deixant al seu pare la de Defensa i al seu germà la de Cultura i Joventut, sense donar cap opció a altres forces polítiques, a hores d'ara a la il·legalitat.

Per últim, hi ha un greu problema ètnic, donat que un 60% de la població té orígens malasis i religió islàmica, un 24% són xinesos no musulmans nacionalitzats britànics en la seva major part, els quals controlen pràcticament tot el comerç del país, i després hi ha un contingent no massa alt d'autòctons, protomalasis i musulmans que viuen a les muntanyes, dedicant-se a l'extracció de carbó i cautxú. Tot això fa que l'actual expansionisme islàmic, que afecta

també Brunei, comenci a crear conflictes allà on abans no hi eren.

Brunei i la seva història

La ubicació geogràfica de Brunei, entre Sarawak i Sabah, partit en dues meitats pel riu Limbang, ha fet que aquest sultanat restés aïllat durant bona part dels anys que ha estat colonitzat, a diferència de segles enrra, quan Brunei era una potència regional la qual dominava tot Borneo, l'illa Sulu, i, durant algun temps, Manila.

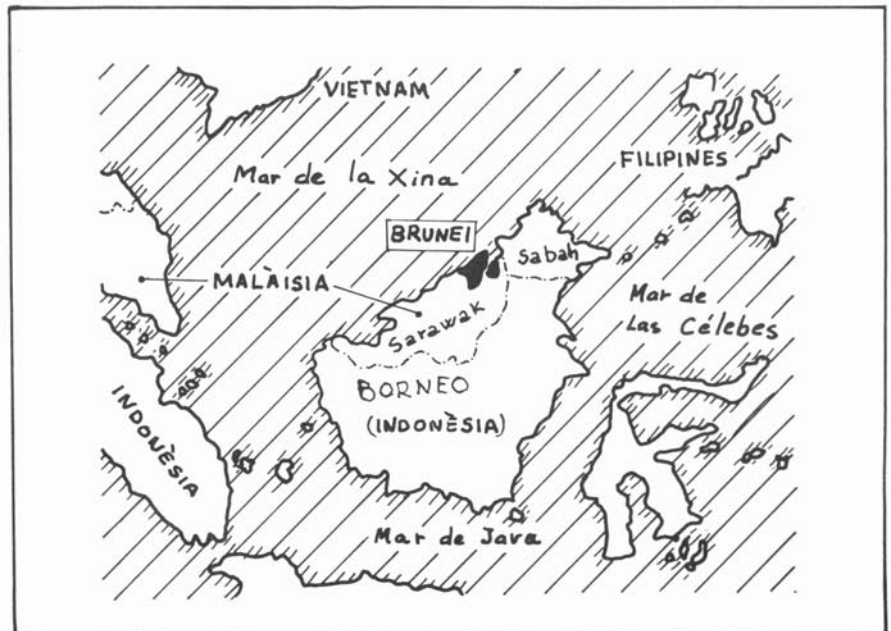
El Regne Unit començà la seva colonització de Brunei quan el 1841, el britànic James Brook comprà el territori de Sarawak. Sis anys després es regularitzava el tràfic comercial amb Londres, mitjançant un tractat. Quedava, però, la part de Sabah, la qual fou comprada per una companyia anglesa, amb la qual cosa es consolidà el protectorat britànic el 1888, si bé el darrer «cop de gràcia» per a aquest petit país fou l'annexió de la conca del riu Limban a Sarawak, que el dividí en dues parts.

El control polític de Gran Bretanya sobre el sultanat ha estat pràcticament total des de principis de segle, quan la figura del sultà era, com en d'altres colònies britàniques, un sím-

bol encarregat de donar imatge de govern autòcton al país, però amb atribucions mínimes com la religió o les lleis consuetudinàries, si bé al 1959 Londres concedeix certes atribucions menors a Omar Ali Saifukkin III, mitjançant una Constitució que acabaria tres anys després, de forma violenta quan el Partit Popular (Raykat), de tendència esquerrana, guanyà les primeres i úniques eleccions hagudes a Brunei, tot proposant posar fi al sultanat i impedir la Federació de Malasia propugnada pel Regne Unit. Aquest darrer donà suport amb els seus «gurkhes» a la guàrdia personal del sultà, tot reprimint l'aixecament armat de l'Exèrcit Nacional de Borneo del Nord —davant la imminent federació— que causà milers de morts i detinguts polítics, essent prohibits tots els partits i declarant-se l'estat d'excepció, encara avui vigent.

Malgrat tot, Brunei no s'integrà dins la Federació Malasia i en el 1967, Muda Hassanal Bolkiah, es converteix en el sultà, després de l'abdicació del seu pare.

El grau d'autonomia de Brunei respecte al Regne Unit s'amplia a poc a poc, fins que el 1975, l'ONU demanà la independència del país, cosa que s'aconseguí el 31 de desembre de 1983.

L'augment dels preus bàsics enceta dues revoltes populars

GUERRES DEL PA AL MAGRIB

En menys d'un mes dos països del Magrib acusaren dificultats socials importants, en decidir llurs governs l'augment dels preus dels productes bàsics, com el pa o la sèmola. La mentalitat europea difícilment pot arribar a entendre com poden morir centenars de persones per una pujada del preu del pa, encara que sigui al doble del seu valor. Aquesta barrera del conformisme, que faria tolerar un europeu l'augment, és indispensable en unes societats on la fam i la desesperació són els parents pròxims d'un jovent que vol guanyar el futur.

Malgrat que els governs intentin preservar les zones turístiques del contacte amb els barris de misèria i les zones més deprimides, les tàpies de ciment han estat assaltades per la violència de la necessitat, que ha fet perdre la por, tant als tunisencs com als marroquins anònims. Al Magrib, el pa i la sèmola de blat són la base de l'alimentació popular, del tradicional cus-cus. Per això, el tractament dels preus d'aquests productes adquireix condició de política amb majúscula.

Als darrers temps, els països del Magrib passen per uns anys d'excepcionals sequeres, de collites de cereals insuficients, el que fa que s'hagin d'endeutar amb l'exterior per poder fer front a l'abastiment intern. L'elevat preu internacional del blat, l'augment espectacular del dòlar, provoca una minva considerable del valor de les exportacions magrebianes, no energètiques (com els casos de Marroc o Tunísia) i com a conseqüència, un cos molt important de les importacions de contingents de cereals.

D'altra banda, tant el Fons Monetari Internacional, com el Banc Mundial, conscients que aquestes febles economies s'anaven endeutant per aquest procés, recomanà l'abandó de la tendència a protegir els preus dels cereals. Exactament això intentà el primer ministre de Tunísia, Mzali, eliminar les subvencions estatals del blat, que no pujava al seu país des de 1970, igualment que els salaris, inamovibles d'aleshores ençà. Naturalment, en aquestes condicions el conflicte social és més raonable. A Marroc, els socialistes (USFP) que col·laboren amb el govern de Karim Lamrani, quantificaven en prop dels 9.400.000 (d'un total poblacional de 21 milions) els marroquins que no disposen de l'equivalent en dirhams a 64 pessetes/dia. Com pot suportar-se així la puja del 100 per cent dels productes bàsics?

Tunisia

El primer de gener de 1984 arribà pels tunisencs amb la pretensió governamental d'augmentar un 100 per cent el preu del pa i d'altres productes bàsics, com la sèmola de blat i les pastes, en percentatges lleugerament inferiors. L'intent s'emmarcà en els plans del primer ministre Mohamed Mzali, per relançar l'economia tunisenca.

Poc després, a quatre oasis-ciutat del Sud del país, prop de la frontera amb Líbia (la qual cosa donà pes a nombroses especulacions), concretament a Kebili, Duz, Primer Zoco i el Hama, s'inicia una revolta dels moradors d'una de les zones més deprimides de la geografia tunisenca. La revolta s'escampà per diferents ciutats del centre i sud com Nefzana, Toilisi, i les ja més importants de Kaserine, Gafsa i Gabes. Els aldarulls varen ésser fortament reprimits i comencen a caure els primers morts dels 80 reconeguts oficialment, com a balanç de la «guerra del pa», i els 150 que assegura la documentada publicació «Jeune Afrique».

Habib Bourguiba, el president tunisenc i líder del Partit Socialista Neo Destur, creà un gabinet de crisi que ell mateix presidí, i amb el primer ministre Mzali, el qual atribuï a «desocupats, ociosos i elements hostils» tots els incidents. Mentre que l'únic

sindicat autoritzat a Tunísia, la Unió General de Treballadors Tunisencs, va fer saber en un rònc comunicat que comprenia l'augment defensat pel govern.

Al dia següent (3 de gener) la revolta del pa arribà a la capital, Túnis, per la qual cosa, Habib Bourguiba decretà l'estat d'excepció i el toc de queda. Paral·lelament, Mzali es dirigí per televisió al país assegurant que es tractava d'un intent orquestrat per enderrocar el govern», portat a terme per agitadors professionals. Defugint veladament al famós affaire de Gafsa, al gener de 1980, del qual es culpà oficialment a Gadaffi. Com hom recordarà un misteriós raid intentà la voladura del gasoducte algerià cap a Itàlia, que passa per territori tunisenc, prop de la ciutat de Gafsa. Gadaffi ordenà, quan els esdeveniments de la «guerra del pa» encara no s'havien controlat, el viatge a Túnis d'una delegació diplomàtica, per aclarir la no vinculació líbia amb els fets.

«Combatent suprem»

Habib Bourguiba, als seus 82 anys i després de 27 anys com a president, demostrà continuar essent l'àrbitre de les relacions socials al seu país. En un gest que sobtà adhoc els ministres del Govern, anul·là (6.1.84) l'augment de preus dictat pel govern Mzali, mantenint, això sí, un lleuger augment de preus. Bourguiba concedí la llibertat a més de 3.000 persones, bona part de les detingudes pels disturbis. La reacció popular no es fa esperar i unes 100.000 persones, mig espontàniament, mig hàbilment dirigides, sortiren al carrer iniciant una

EVOLUCIÓ D'ALGUNS ASPECTES SÒCIO-ECONÒMICS

	MARROC	TUNÍSIA
Població.....	21.327.000 hab.	6.676.000 hab.
Densitat (hab/km2).....	47,8	40,8
Creixement anyal.....	3,3%	2,5%
Analfabetisme.....	70,7%	52,5%
P.I.B.....	16.500 milions \$	8.600 milions \$
Deute exterior.....	9.900 milions \$	4.600 milions \$
Importacions.....	4.315 milions \$	4.600 milions \$
Exportacions.....	2.062 milions \$	1.952 milions \$

peregrinació d'agraïment cap el palau de Bourguiba a Cartago.

El país recuperà a poc a poc la normalitat. Bourguiba sortí reforçat de la crisi, mentre Mohamed Mzali assumeix la cartera d'Interior, donat que Driss Guiga, l'anterior ministre, és destituït fulminantment pel propi Bourguiba. L'interrogant sobre el futur del govern Mzali, es manté, continuant el preu del pa essent protegit per l'Estat, mentre el deute exterior, que actualment suposa un 45% del PNB, bloquejarà tot intent de relançament econòmic.

MARROC

Uns 150 morts a Nador (més de dos-cents d'altres fonts) i un nombre similar repartits per Tetuan, el Hossima (Alhucemas), Marràqueix i d'altres, suposen el balanç de la brutal repressió exercida per l'exèrcit marroquí sobre la població. Els fets s'iniciaren com a resposta per l'anunci d'una fortíssima pujada dels productes bàsics, entre ells el pa, com a Tunísia.

Els incidents varen començar al nord del país, a Nador i a Tetuan i es van anar traslladant cap el sud i oest, essent el principal focus d'aquesta part, Beni Sadr i sobre tot Marràqueix. Mentre l'onada d'incidents protesta, protagonitzats principalment per joves i habitants de suburbis, s'estenia, l'autoritat no proclamà l'estat d'excepció, encara que actuà com si això s'hagués proclamat. Testimoni d'això poden ser les institucions sanitàries de les ciutats espanyoles de Ceuta i Melilla, que s'esforçaren per atendre nombrosos ferits fugits de territori marroquí.

La situació era molt semblant a la de Tunísia quinze dies abans i la so-

lució aplicada pel govern també ho va ser. El rei Hassan II dirigí un discurs per televisió anunciant —com ho va fer Bourguiba— l'anul·lació de les mesures endegades pel govern per tal d'augmentar els preus dels productes bàsics, però amb un to gens conciliador. El monarca subratllà la seva inflexibilitat davant qualsevol alteració de l'ordre i mostrà als espectadors panflets de propaganda pro-khomeinista distribuïts —segons Hassan II— per manifestants de la «guerra del pa».

Hassan no intentà desentrebancar la situació amb un gest popular i desafià la població quan amenaçador advertí no tenir en compte l'edat dels manifestants; tots serien —digué— tractats com adults. El rei del Marroc recriminà els estudiants que li paguessin amb la revolta els nombrosos esforços realitzats per ell en favor del jovent. Els incidents varen ser justificats pel monarca per l'acció del «conxorxu» internacional contrari al govern i acusà com instigadors Algèria, Iran i també Israel. I sense cap menció a Líbia, donat que les relacions entre Hassan i Gadafi són darrerament molt bones. El que Hassan no va precisar és com es pot coordinar l'acció col·lectiva d'Algèria, Iran i Israel, tenint aquests països plantejaments absolutament irreconciliables políticament. Hassan denuncià, davant les cambres, marxistes-leninistes, integristes islàmics i sionistes, tant de dins com de fora les fronteres d'atemptar contra les institucions de la monarquia alaïta. Aquest cóctel polític es complementa —segons el rei de l'«amable veï del sud»— amb els contrabandistes, que ofegats pels darrers controls governamentals sobre les duanes de Ceuta i Melilla, volien «provocar l'enderrocament del règim».

«Calma de la por»

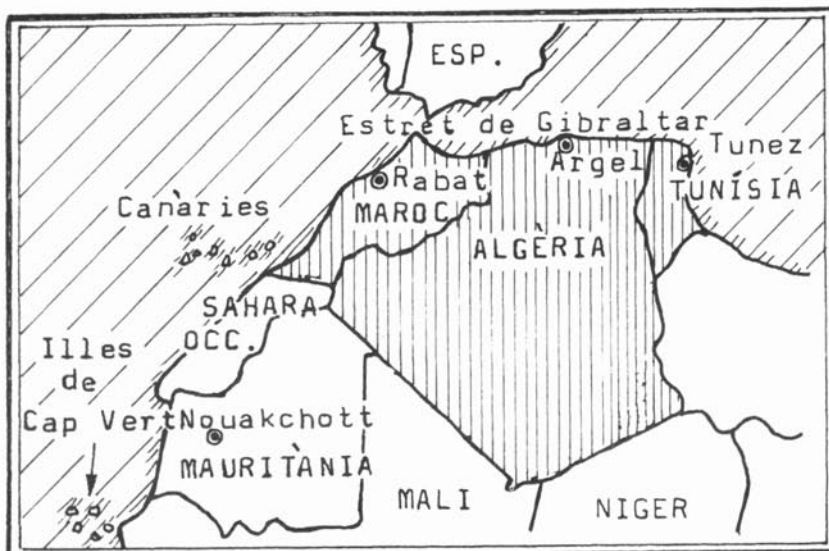
La crisi econòmica, les excepcionals despeses de la guerra del Sahara contra el Front Polisari, que s'emporta el 40-45% dels pressupostos de l'Estat en importacions de material bèl·lic per una guerra que es manté al llarg dels últims vuit anys. Un estat injust amb les majories i ostentós en les cúpules del poder i que hipoteca mitjançant el deute exterior el futur de Marroc. El Regne pagarà amb el 40% del valor de les exportacions els compromisos del deute al 1983. Un procés creixent d'empobriment dels camperols, collites dolentes, sequera i unes condicions de vida lamentables, tant al camp com als barris de barraques de les ciutats.

La figura del monarca «invisible i sagrat» descendent del profeta, segons estableix l'article 23 de la Constitució marroquina, no va admetre en cap moment la gravetat dels esdeveniments. Mentrestant, la brutalitat mostrada pels militars marroquins es traslladà de mà de l'administració als mitjans de comunicació. De l'actitud respectuosa inicial intentant, però, suavitzar les primeres notícies amb desmentits, es passà a l'acció quan els esdeveniments començaren a no ser controlats. Els periodistes estrangers van ser expulsats, es va suspendre l'edició del diari socialista i el segrestament del comunista, així com el tancament dràstic del tràfic fronterer. Els socialistes que col·laboren amb el govern de Karim Lamrani, des del passat 30 de novembre van demanar explicacions públiques sense resultats mentre els militants de l'USFP (Unió Socialista de Forces Populares) resultaven fortament represaliats.

Com a Casablanca al 1981, o l'aixecament popular del 20 de juny del 1982, l'omnipotència de Hassan II tallà brutalment la sortida als carrers dels oblidats dels barris de la misèria, el jovent dels quals es debat entre l'integrisme redemptor i la «contra de pa negre», suburbial sistema dels adolescents que enganxen cotxes de pa als escapaments del autobús, ingerint després el «pa-negre» embebit de gas, amb la qual cosa obtenen una perillosa borratxera que els evadeix de la realitat.

Una omnipotència que, hores d'ara, no ha permès conèixer els motius de la mort per «accident de circulació» del general Dlimi, ara ha fet un any (26.1.83), que per a uns estava preparant un cop militar contra la Corona i per altres tractava de fer la pau al Sahara.

Xavier Horcajo

«VIVIM EN UN MÓN DE ZONES GRISES»

Àngel Viñas, economista, catedràtic de la Universitat Complutense de Madrid, Vocal de la Junta Assessora d'Arxius i Assessor del ministre d'Afers Estrangers, pronuncià al CIDOB, el propassat mes de gener, dues conferències sobre les relacions hispano—nord-americanes. Aprofitant aquesta ocasió l'entrevistàrem i heus ací el que ens digué.

P.— Sr. Viñas, el professor Ramon Tamames ha manifestat a diversos mitjans de comunicació, que la dependència política d'Espanya respecte els Estats Units ha augmentat amb els socialistes al poder. ¿Quina és la seva opinió?

R.— No. Crec que no, i penso que aquesta és una afirmació que només es pot fer des de la irresponsabilitat de la Universitat. Jo no hi veig cap raó objectiva per basar aquesta informació.

P.— El que sí és cert és que, des de fa molts anys, Espanya depèn molt políticament del govern nord-americà. ¿Creu vostè que aquesta integració és inevitable o, pel contrari, es pot arribar a tenir un alt grau d'independència?

R.— Jo no en parlaria d'independència, sinó més aviat de protecció de diverses esferes en les quals els interessos poden coincidir, divergir o enfrontar-se. Aquestes esferes es van detectant, no amb caràcter general sinó en els problemes i en els temes que sorgeixen, tot actuant en conseqüència.

És clar que és absurd plantejar-se el tema en termes de dependència o independència absoluta donat que vivim en un món on aquestes relacions dicotòmiques no són pas operatòries. Vivim en un món de zones grises. Jo crec que la dependència espanyola respecte als Estats Units no ha augmentat. És una dependència que en certs nivells és objectiva, està donada, és, per exemple, l'econòmica. És difícil canviar aquesta dependència i, malgrat tot, crec que avui som menys dependents dels Estats Units que fa dos anys.

P.— En aquest sentit ¿quina ha estat la influència de la visita del secretari de defensa nord-americà, Gaspar Weimberger, realitzada el març de 1983, dins el marc de les relacions bilaterals i d'Espanya amb l'OTAN?

R.— Aquesta visita s'insereix en un procés de clarificació de la postura mútua d'ambdós països i, particularment de l'espanyol; perquè els nord-americans sentiren curiositat, i també —perquè no dir-ho— inquietud després d'un canvi polític tan important com el que es va produir després del 28 d'octubre. I com que el desplegament de la política exterior socialista requeria temps i els principis en els quals es basava podien inquietar certs sectors del «Stablishment» nord-americà, hi hagué un procés llarg de diàleg i clarificació de postures, que ha durat tot l'any passat amb l'objectiu fonamental d'evitar possibles friccions.

P.— Vostè ha parlat de diverses esferes de negociació i de possibles friccions. Quines són aquestes?

R.— En aquest moment, en el terreny polític i militar no hi ha fortes friccions el que no significa que més endavant no en surtin. Hi ha friccions, i molt importants en l'aspecte econòmic i, particularment, en el comercial. Bàsicament perquè Espanya té un desequilibri comercial estructural amb respecte als Estats Units. Importen molt més del que estem en condicions de vendre, el que genera un dèficit immens que, a més, segueix una corba ascendent. I a tot això s'ha d'afegir els efectes que produeixen les mesures proteccionistes de l'Administració Reagan, la qual, al mateix temps, les pren per consideracions internes, però que han aplicat drets compensadors a determinats productes espanyols sense haver provat veritablement que els productes hagin sigut exportats mitjançant subsidis o subvencions, i que aquestes importacions nord-americanes d'aquests productes perjudiquin greument les indústries autòctones.

I després hi ha un altre tipus de friccions que fins ara no s'havien produït, com per exemple la pesca; que és un problema que no agafa les dimensions d'altres països però que

han vingut a addicionar-se als drets compensadors.

A tot això cal afegir-hi, evidentment, la política d'alts tipus d'interès que practica l'Administració Reagan, i que no només afecta Espanya sinó tots els països europeus, la qual cosa és de difícil solució.

P.— Aprofitant la seva condició d'economista, ¿no creu que podria haver-se negociat certa facilitat d'accés al mercat nord-americà com a contrapartida secundària a la inversió del programa FACA?

R.— El programa FACA és un tema complex del que no tinc les dades suficients donat que és un programa que ve de molt lluny i que ha estat portat pel Ministeri de Defensa i no d'Afers Exteriors.

«Parlem d'armes»

P.— Encara que no se li doni massa importància al fet, Espanya és el segon client, quant a cartera de comandes, de la indústria militar nord-americana. ¿Fins a quin punt aquesta dependència econòmica condiciona les nostres relacions amb els Estats Units?

R.— Durant molts anys Espanya ha «renovat» el seu armament comprant-lo als Estats Units, però, en aquests moments, el govern desitja diversificar, en la major mesura possible, les adquisicions d'armament, per a la qual cosa està buscant altres mercats europeus, com el britànic o el francès, tractant de donar prioritat a aquells subministradors que permetin la coproducció.

El que intentem és globalitzar la relació comercial amb Estats Units, en tant que ells la diversifiquen per parcel·les. Els convenis de cooperació industrial per a la defensa i el conveni per a assumptes de material relacionat amb les forces armades preveuen la possibilitat que Espanya pugui tractar de reequilibrar la balança.

ENTREVISTA

Però hem de tenir en compte que no és el mateix intentar vendre el nostre armament al Pentàgon (com podria ser el cas dels avions «Aviocar») que fer-ho dins el comerç regular d'armes, que com ja he dit abans està molt diferenciat per part del govern nord-americà.

P.— ¿L'actual Tractat amb els EUA i, sobre tot, l'annex gestat per la diplomàcia socialista implica autèntiques garanties de defensa per a Espanya donada la seva situació d'ambigüitat dins l'OTAN?

R.— El Tractat actualment en vigor està dins d'una línia molt vella, de fa trenta anys, orientat envers una possible agressió del Pacte de Varsòvia.

Si s'examina el Tractat de l'Atlàntic Nord de 1949, es constata que no existeixen garanties de defensa jurídicament establertes. No hi ha una automaticitat de resposta, al menys en el text, encara que si es produeix una situació d'aquest tipus, és lògic pensar que, en la pràctica, els signataris fessin «pinya» i es defensessin mútuament. I, en aquest cas, Espanya hauria d'aportar el grau d'esforç a la defensa comuna, malgrat no fós membres de l'OTAN, en un hipotètic cas de confrontació amb el Pacte de Varsòvia, Espanya per mor de la seva relació bilateral amb els Estats Units no podria comportar-se neutralment. És important adonar-se

que Espanya trencà la seva neutralitat el 1953 amb els Pactes de Madrid.

P.— En aquest sentit ¿quin balanç fa vostè de la gestió Reagan respecte d'Espanya?

R.— Crec que no ha variat la política de Reagan des que existeix a Espanya un govern socialista, llevat en un punt important, i per explicar-ho hem de remuntar-nos bastants anys enrera. Des de 1953, les diferents administracions nord-americanes han estat acostumades a trobar postures acomodants en els governs de Madrid. Això està explicat per la relació bilateral, profundament desequilibrada, acceptada pel general Franco, i difícilment podia variar-se des de qualsevol dels governs de Madrid.

Canviar aquesta praxi a partir de 1977, quan començà la transició, fou lent i difícil, si bé s'han anat afegint canvis en els diferents tractes que s'han signat fins arribar al de 1982, en el que entén que es reequilibra la relació.

Sota el mandat de Reagan, en general, l'Administració nord-americana ha acceptat que s'avancés en l'erosió dels forts desequilibris que es contemplaven al Tractat bilateral el que per alguns es degué a la voluntat decididament atlantista del darrer govern de l'UCD.

El propòsit del govern socialista era desvincular l'acord bilateral

d'una forma específica d'inserció en l'Aliança Atlàntica, la qual cosa s'aconseguí al protocol de l'Acord.

P.— ¿La nostra entrada a la CEE implicarà una entrada a l'aparell militar de l'OTAN?

R.— Com vostè sap hi ha un compromís formal del govern de fer un referèndum popular sobre el tema de l'OTAN, per tant, encara que hi ha influències externes importants, serà el poble espanyol qui decidirà la forma d'integració en el Tractat de l'Atlàntic Nord.

El que succeeix és que es sol argumentar en el pitjor cas possible. M'explicaré: No és gens evident que es vagi a produir una falla a la dissuasió. No és gens evident que vagi a esclatar la III Guerra Mundial. El que és evident és l'administració d'una situació de tensió en la qual Espanya té cartes a jugar, que poden jugar-se en defensa amb certs graus d'intensitat.

Jo em plantejo el tema de l'OTAN no com una dicotomia clar-fosc, sinó més aviat com el que és: com una zona gris en la qual hi ha una pluralitat de possibilitats per fer valdre els nostres interessos, els nostres desitjos i la nostra situació.

Anna Dionis

CIDOB PROGRAMA DE CURSOS 1984

CURSOS POLÍTICA INTERNACIONAL

- **La política colonial en el golf de Guinea**
8 sessions: dilluns-dimecres del 5 de març al 2 d'abril.

Prof.: Gonzalo Sanz

- **La política exterior soviètica 1945-1983**
4 sessions: 7-14-21-28 de març.

Profra.: Lídia Vilalta

- **El problema de la història d'Al-Andalus**
8 sessions: dimarts-dijous del 6 al 29 de març.

Prof.: Miquel Barceló

CURSOS IBEROAMÈRICA

- **El model econòmic centramericà**
4 sessions: 3-5-10-12 d'abril.

Prof.: Luis de Sebastián

CURSOS RELACIONS INTERNACIONALS

- **Europa i la nova guerra freda: punt d'inflexió?**

6 sessions: dimarts-dijous del 8 al 29 de març.

Profs.: J.J. Navarro Arisa
Carmen Claudín
Pere Vilanova

*Informació i inscripcions: CIDOB
Roger de Llúria, 125 1r. 1a.
BARCELONA
Tel. 215 89 49*

*Horari sessions: de 8 a 9,30 del vespre.
Es lliurarà certificat d'estudis.*

TEXT DE LA CARTA ENVIADA PEL PRESIDENT DEL GOVERN ESPANYOL ALS CAPS D'ESTAT O DE GOVERN DELS PAÏSOS MEMBRES DE LA COMUNITAT ECONÒMICA EUROPEA.

Estimat senyor president, primer ministre,
Els sis anys que han transcorregut des que, el 28 de juliol de 1977 Espanya presentés la seva sol·licitud d'adhesió a les Comunitats Europees han posat de manifest que els obstacles amb els que ensopeguen les negociacions es deriven, fonamentalment, dels problemes que la Comunitat té plantejats al seu si.

Conscient d'aquesta situació, el Consell Europeu de caps d'Estat i de Govern ha abordat aquests problemes en reunions successives, amb el propòsit de fer un esforç al més alt nivell per portar endavant tant la reforma interna de la Comunitat com la seva ampliació.

En la seva reunió de Stuttgart, el juny proppassat, el Consell europeu adoptà una trascendental decisió en aquest aspecte, en convenir que «les negociacions d'adhesió amb Espanya i Portugal deuran prosseguir, amb el fi de concloure-les de forma tal que els tractats d'adhesió puguin ser sotmesos a ratificació en el moment en què siguin presentats els resultats de la negociació sobre el finançament futur de la Comunitat».

La cimera de Stuttgart, per tant, establí una connexió entre ambdós processos, de forma que, en endavant, no pot pensar-se en la realització d'una autèntica reforma de la Comunitat sense que al propi temps es dugui a terme la seva aplicació. En síntesi, a partir de Stuttgart, la superació de la crisi comunitària i l'ampliació de la Comunitat no són sinó dues facetes d'un mateix projecte polític: el necessari relançament de la construcció europea.

Precisament la millor prova de la voluntat dels països comunitaris de construir Europa radica en la seva capacitat de dur a terme l'ampliació de la Comunitat tot incorporant aquells països europeus que, com Espanya, desitgen participar plenament en aquesta tasca històrica.

El govern espanyol, en repetides ocasions, ha manifestat que considera l'adhesió a les Comunitats Europees com un objectiu prioritari de la seva política exterior. Aquesta opinió és compartida per les Corts Generals, les quals han definit, així mateix la integració d'Espanya a la Comunitat com un assumpte d'Estat.

Es per això que el meu Govern espera una actitud clara per part dels Estats membres i de les institucions comunitàries que faci possible, en un termini raonable de temps, la integració d'Espanya en les Comunitats Europees. El contrari representaria una greu responsabilitat històrica de la Comunitat envers del poble espanyol.

Pot vostè tenir la seguretat que Espanya no renunciarà a la seva legítima aspiració de participar en la construcció d'Europa. No obstant això, com a president del Govern espanyol, em preocupa que la frustració s'apoderi de l'opinió pública del meu país, el qual abriga seriosos dubtes que existeixi una autèntica voluntat política comunitària i que es completi el procés d'adhesió.

Per aquest motiu, i davant la proximitat del Consell Europeu d'Atenes he decidit adreçar-me a vostè amb la finalitat de conèixer exactament quin és la posició del seu govern en torn aquesta qüestió i en quin mesura puc esperar una resposta positiva de la pròxima cimera.

Confio que, superant les dificultats existents, el Consell Europeu d'Atenes prengui les decisions que permetin que les negociacions d'adhesió cloieixin en el decurs del proper any i que, d'aquesta manera, la nostra integració en la Comunitat pugui tenir la seva culminació definitiva l'1 de gener de 1986.

Per la meua part, crec arribada l'ocasió que es posin en pràctica les reiterades manifestacions de voluntat política fetes per les instàncies comunitàries al més alt nivell.

En tot cas, molt li agrairia que la seva resposta fos el més franca i precisa possible. Desitjo conèixer amb claredat l'actitud de cada un dels Govern i de la Comunitat en el seu conjunt, a l'objecte de poder informar puntualment al poble espanyol i, en aquest sentit, adoptar les decisions que es revelin com a necessàries.

Aprofito aquesta ocasió (senyor president, senyor primer ministre) per reiterar-li la seguretat de la meua més alta consideració.

18-11-1983

RESPOSTES COMUNITÀRIES AL PRESIDENT DEL GOVERN

Traducció no oficial de les respostes enviades pels caps d'Estat i de Govern dels països membres de la Comunitat Econòmica Europea, així com del president de la Comissió de les Comunitats Europees, a la carta que els fou adreçada pel president del Govern espanyol, Felipe González, el 18 de novembre, referent a l'adhesió d'Espanya a la CEE. No hi figura la contestació de la República Federal d'Alemanya que fou transmesa oralment al president González, pel canceller Genscher en la seva visita a Madrid el proppassat dia 2 de desembre.

Resposta del ministre del Govern dels Països Baixos, senyor R.F.M. Lubbers:

Estimat primer ministre:
El Govern dels Països Baixos i jo personalment hem pres nota de la seva carta del 18 de novembre de 1983. Estic àmpliament d'acord amb la seva anàlisi dels obstacles, complicacions i retards que han entorbidat les negociacions d'adhesió entre la Comunitat i Espanya en el decurs dels darrers anys. Em sorprengeu especialment la seva explicació sobre la decepció del poble espanyol pel desenvolupament poc satisfactori dels esdeveniments relacionats amb un assumpte de significació vital per al futur d'Europa. És per això un plaer per a mi contestar la seva petició d'una declaració franca sobre la posició exacta del meu govern sobre aquest problema, que és de tanta importància per als nostres dos països.

Vostè no desconeix els procediments de consulta i presa de decisions dins la Comunitat ni les especials dificultats relatives sobre els fons estructurals i el desenvolupament de les noves polítiques comunes; aquestes no afecten només la configuració interna de la comunitat amb el seu país i Portugal.

El Govern dels Països Baixos està convençut que el millor camí per aconseguir l'ampliació de la Comunitat és que aquesta faci tot l'esforç possible per trobar solucions als problemes als quals m'he referit anteriorment. En aquest sentit, el Govern dels Països Baixos continua dipositant esperances en la reunió del Consell Europeu que se celebrarà a Atenes del 4 al 6 de desembre.

Pot estar segur que la contribució dels Països Baixos en l'esmentada reunió estarà determinada, en gran part, pel desig polític d'aclarir també el camí envers una conclusió ràpida satisfactòria de les negociacions sobre l'adhesió. El Govern dels Països Baixos no escatimarà esforços per assolir aquest objectiu i buscarà suport per a una posició comunitària de forma que als aspirants a l'adhesió els sigui oferida la possibilitat d'un calendari ferm per a les negociacions i per a la seva adhesió a la Comunitat.

Confiant que continuarà convençut de la decidida intenció política i del desig ferm del Govern dels Països Baixos que l'adhesió del seu país a la Comunitat es realitzi en la data més propera possible (1 de gener de 1986), i en les condicions més favorables possibles per a les dues parts, tinc l'honor de quedar-se vostè afectuós.

R. Lubbers

Resposta del primer ministre de Bèlgica, Wilfried Martens.

Senyor president,
Tinc l'honor d'acusar rebut a la seva carta de 18 de novembre de 1983 la qual ha meregut la nostra major atenció:

El meu Govern pren bona nota de la clara reafirmació de la posició del seu govern manifestant que l'adhesió del seu país a les Comunitats Europees continua constituint un objectiu prioritari de la política exterior d'Espanya.

Es amb la mateixa claredat amb la qual li reitero en nom del Govern belga la nostra convicció que l'adhesió del seu país a les Comunitats Europees constitueix una part integrant del projecte de relançament de la construcció europea en conformitat amb les conclusions del Consell Europeu de Stuttgart.

La resolta contribució que Bèlgica ha aportat durant la seva Presidència i que continua aportant al progrés de les negociacions d'adhesió dels seus països testimonia la nostra ferma determinació de treballar en aquesta via.

M'és molt grat aprofitar aquesta ocasió per oferir-li, senyor president, el testimoni de la meua major consideració.

Wilfried Martens

Resposta del president del Consell de Ministres italià, Bettino Craxi.

Estimat president González,
He llegit amb extremat interès el missatge del proppassat 18 de novembre en el qual es subratlla novament el caràcter prioritari que el seu Govern dona a l'entrada d'Espanya a la CEE. Comprèn perfectament les preocupacions que sa Excelència m'expressa sobre les conseqüències que eventuals i posteriors retardaments en el progrés negociador tindrien en el pla intern del país.

He tingut ocasió en el decurs dels nostres últims contactes de Roma d'exposar-li la clara posició d'Itàlia en favor d'una favorable negociació d'adhesió d'Espanya i Portugal. Amb la mateixa claredat he exposat aquesta mateixa posició als nostres companys comunitaris. En les meves converses dels passats dies amb el president Mitterrand he observat especialment, que el Govern italià, no podia dir res diferent respecte el que s'havia afirmat amb coherència en diverses ocasions, és a dir, que atribuïm un significat i una importància de natura política a una positiva decisió del proper Consell Europeu d'Atenes en matèria d'ampliació. Per tant, ja he dit i puc afirmar-ho, era i continua essent necessari tornar a un propòsit polític decidit d'afrontar els problemes que objectivament existeixen, que no poden ser ignorats, però tampoc sobrellevats.

D'altra banda alguns d'aquests problemes han donat ja senyals de progressos apreciables. Em sembla, que l'obligació que ens espera, és per tant la d'accelerar el progrés negociador, de tal manera que tots els països interessats trobin la via justa per solucionar els problemes oberts que siguin acceptables pels actuals membres de la Comunitat, però que al mateix temps no siguin un obstacle a les legítimes expectatives dels països candidats.

Es per això pel que em sembla que no es pot estar en una situació indefinida que podria ocasionar desil·lusió als països ibèrics.

En el Consell Europeu d'Atenes, el Govern italià s'esforçarà en favor d'un termini que no sigui prorrogable dins el qual sigui eficaç l'adhesió.

Amb els més cordials i amistosos saluts.

Bettino Craxi

Resposta del president de la Comissió de les Comunitats Europees, Gaston E. Thorn.

Senyor president,
He llegit molt atentament la seva carta del 18 de novembre, així com la còpia que ha enviat als caps de Govern dels Estats membres de la Comunitat Europea.

Cinc anys han transcorregut des del 29 de gener de 1978, data en la qual la Comissió comunicà al Consell la seva opinió favorable sobre la petició d'adhesió del seu país a la Comunitat: des de llavors no puc més que subscriure enterament la seva apreciació de les perspectives traçades pel Consell Europeu de Stuttgart del proppassat mes de juny, les vies de relançament necessàries de la construcció europea passen per la solució dels problemes comunitaris actuals i per l'ampliació de la comunitat.

En aquest context, li puc assegurar que jo mateix i la Comissió treballarem àrdament a fi que el Consell Europeu d'Atenes pugui prendre, com vostè mateix desitja, les decisions necessàries per a que les negociacions d'adhesió amb el seu país puguin ser intensificades.

Quant a la data d'adhesió, no puc més que recordar les conclusions del Consell Europeu de Stuttgart que defini, així mateix, l'objectiu a assolir: que les negociacions d'adhesió puguin ser concloues de tal manera que els tractes d'adhesió poguessin ser sotmesos a ratificació en el mateix moment en què siguin presentats els resultats de la negociació sobre el futur finançament de la Comunitat.

En aquestes circumstàncies, la data d'adhesió que vostè menciona, primer de gener de 1986, em sembla un objectiu raonable.

M'és molt grata l'ocasió per oferir-li, senyor president, el testimoni de la meua major consideració.

Gaston Thorn

Resposta del president del Govern de Grècia, Andreas G. Papandreu.

Estimat Felipe,
Pocs dies abans de la Conferència d'Atenes, voldria assegurar-te dels esforços de la Presidència Helènica en la qüestió de l'ampliació i sobre les eventuals evolucions.

Comparteix plenament la preocupació que està continguda en la teua carta del 18 de novembre de 1983. El retard de la realització de l'ampliació crea una qüestió de fiabilitat política per a la Comunitat.

Com subratllada a la seva carta, en la Conferència de Stuttgart la qüestió de l'ampliació ha estat connectada directament amb l'augment dels recursos propis i, en conseqüència, amb la solució dels problemes bàsics de la Comunitat. Estem fent el màxim esforç per a l'èxit de la Conferència d'Atenes i som contraris a qualsevol explotació dels problemes interns de la Comunitat per allunyar en el temps l'ampliació.

Donem suport sense reserves a l'assumpció per part de la Comunitat d'una obligació ferma respecte a la data de realització de l'ampliació i estem preveient una proposta en tal sentit, que serà debatuda a la Conferència d'Atenes.

Considerem oportú i raonable:

— Que les negociacions entre Espanya i la Comunitat es cloiguin en el curs de l'any 1984.

— Que l'ampliació sigui realitzada l'1 de gener de 1986.

Estem esperançats que la Conferència d'Atenes constituirà un pas decisiu i que la Presidència Hel·lenica haurà contribuït a la superació dels obstacles. Crec que l'adhesió d'Espanya conferirà a la Comunitat una nova dimensió que li és necessària.

Amb sentiments particularment amistosos.

Andreas G. Papandreou

Resposta del primer ministre d'Irlanda, Garret Fitzgerald

Estimat primer ministre,

Desitjo agrair-li la seva carta del 18 de novembre relativa a la sol·licitud d'Espanya d'adhesió a les Comunitats Europees.

Irlanda continua compromesa a l'entrada d'Espanya en les Comunitats i estem disposats a fer tots els esforços necessaris per dur a terme aquesta històrica tasca en la data més breu possible.

Com sap, el compromís col·lectiu de la Comunitat sobre l'adhesió espanyola fou molt recentment reafirmat en la declaració feta pel Consell Europeu de Stuttgart el propassat mes de juny. Aquesta declaració facilità, també, el context per a la prosecució de les negociacions d'adhesió, és a dir, les negociacions internes sobre el programa per a la renovació interna de la Comunitat i el seu ulterior desenvolupament que fou exposat en marxa en Stuttgart.

El pròxim Consell Europeu a Atenes es preocuparà fonamentalment d'adoptar decisions sobre aquest programa. És la meua més ferma esperança que aquest Consell sigui també capaç d'adoptar les necessàries directrius polítiques per al progrés de les negociacions conduents a l'adhesió d'Espanya a les Comunitats.

Puc assegurar-li que m'esforçaré per aconseguir aquest objectiu a Atenes.

Atentament seu.

Garret Fitzgerald

Resposta del president del Govern de Luxemburg, Pierre Werner

Estimat president, com vostè sap, el Govern luxemburguès és plenament conscient de la immensa importància política de l'ampliació de la CEE, i, sempre, s'ha adherit fervorosament a aquesta tesi.

Les sol·licituds d'adhesió dels països ibèrics han rebut un ferm i continu suport del nostre Govern, i hem fet tots els esforços per aconseguir que l'ampliació es faci tan ràpidament com sigui possible.

Malgrat això, la CEE travessa en l'actualitat una etapa difícil. Com vostè subratlla, el problema de finançament de la futura Comunitat, i les negociacions d'adhesió d'Espanya i Portugal, estan íntimament lligats. A més dels problemes específics plantejats per la futura adhesió d'Espanya a certs països membres de la CEE, i que són objecte de negociacions en curs, la reforma i adaptació del patrimoni comunitari, s'ha fet necessària i indispensable per a la futura orientació d'Europa.

En vespres de la Cimerà d'Atenes, espero que els caps d'Estat i de Govern dels països comunitaris puguin trobar línies directrius de l'esdevenidor.

Respostes adequades a problemes actuals permetran un progrés més ràpid en el camí de l'ampliació, que deuria poder efectuar-se tal i com està previst l'1 de gener de 1986.

Reiterant el suport del Govern luxemburguès per a què l'adhesió espanyola sigui més ràpida possible.

Pierre Werner

Resposta de la primera ministressa del Govern de Gran Bretanya, Margaret Thatcher.

Estimat primer ministre,

Li agraeixo la seva carta del 18 de novembre. Ha estat de la màxima utilitat rebre aquesta clara i constructiva expressió de les intencions i desitjos d'Espanya davant les nostres preparatius per al Consell Europeu a Atenes el proper mes.

Comprenc molt bé els sentiments que l'han mogut a escriure. El Regne Unit dona suport a l'ingrés d'Espanya i jo aprovo i comparteixo la determinació que Espanya participi com a membre de la Comunitat en el seu desenvolupament futur. El camí envers l'ingrés, com aquest país té raons per saber, és un camí llarg i, de vegades, frustrant. Però és alentador que la via estigui ara oberta perquè es comenci a negociar seriosament amb Espanya entorn els arreglaments agrícoles transicionals, quelcom sobre el que nosaltres hem estat pressionant des de fa molt de temps.

Espero per això — igual que vostè — que tant les seves negociacions com les de Portugal arribin a la seva conclusió aquest pròxim any, de manera que Espanya i Portugal puguin ingressar en la Comunitat l'1 de gener de 1986. Continuarem fent tot el que puguem per fer això possible.

La Cimerà d'Atenes serà, crec, d'una importància vital per als membres futurs com actuals de la Comunitat Europea. És necessari adoptar decisions sobre les necessitats financeres futures de la Comunitat. Aquestes decisions hauran d'assegurar que cap Estat membre hagi de suportar una càrrega financera desproporcionada als seus mitjans i que les despeses agrícoles i d'altre índole siguin eficaçment controlades. Llavors la Comunitat podrà deixar darrera seu el llarg debat intern i haurà establert una base ferma per al seu desenvolupament futur.

Encara queda molt per fer. En les negociacions d'ingrés existeixen però, importants qüestions a resoldre, per exemple, els aranjaments transicionals en el camp industrial i també està el problema sobre les mesures en vigor entre Espanya i Gibraltar amb les quals tant vostè com jo estem familiaritzats.

Espero puguem continuar mantenint un estret contacte sobre aquest i altres problemes que puguin suscitar-se en els mesos vinents.

Margaret Thatcher

Resposta del primer ministre de Dinamarca, Poul Schlüter.

Senyor president del Govern,

En el seu escrit de data 18 de novembre de 1983, em prega vostè en vista de la pròpia reunió que el Consell Europeu celebrerà a Atenes, li doni a conèixer la postura fonamental del Govern danès respecte l'adhesió d'Espanya a la CEE.

Des d'un principi, Dinamarca ha vingut donant suport insistentment a l'entrada d'Espanya i Portugal a la CEE. La postura del Govern danès al respecte és i quedarà sense modificar, donat que al nostre entendre, la qualitat de membre del Mercat Comú deu estar oberta a tots els països democràtics europeus. També entenem que una mostra de la voluntat dels països de la Comunitat per a la construcció d'Europa serà la seva capacitat de dur a terme

l'ampliació dels països europeus que, com Espanya, desitgen plenament i absolutament participar en aquesta tasca històrica.

Durant les negociacions que s'han fet els darrers anys respecte el futur finançament de la CEE, Dinamarca ha sostingut que les fonts de finançament actuals deuen augmentar-se i entrar en vigor, a més trigar, en el moment de produir-se l'ampliació. Cas de no ser així, no seria possible — en opinió del Govern danès — assegurar l'estructura bàsica de l'actual col·laboració dins la CEE.

A judici del Govern de Dinamarca, és decisiu mantenir l'estructura fonamental en la col·laboració actual de la CEE, basada en tres pilars principals: la política agrària comuna en la seva forma actual, la responsabilitat financera comuna de cara a les polítiques comuns i la unió duanera. L'ampliació del Mercat Comú Europeu comportarà inevitablement un augment de les despeses pressupostàries de la CEE. A menys que es produeixin alteracions inesperades i imprevistes en la tendència evolutiva quant a entrades i sortides pressupostàries, un desenvolupament de tal índole no es podrà finançar dins del marc de la decisió del Consell del 21 d'abril de 1970.

Fou per aquest motiu, entre d'altres, perquè Dinamarca s'adherí a la reunió del Consell Europeu de Stuttgart, a la declaració referent a la connexió entre l'ampliació i el resultat de les negociacions sobre el futur finançament de la CEE.

El Govern danès està, per tant, d'acord amb el que assenyalà vostè en llur escrit quan cita que «la superació de la crisi comunitària i l'ampliació de la Comunitat no són sinó dues facetes d'un mateix projecte polític; el necessari relleu de la construcció europea».

Tenim una total comprensió pel fet que el llarg i difícil període de negociació que comprèn la clarificació de les negociacions ja citades, ha demanat molta paciència per part dels nostres interlocutors espanyols. Per consegüent, puc manifestar-li conformement amb els seus desitjos que es cloiguin com més aviat millor les negociacions de l'ampliació.

Dit això, no vull deixar d'assenyalar que els capítols de negociació (especialment agricultura, pesca i lliure circulació de mà d'obra) que encara estan pendents, exigiran un esforç energic i una voluntat política de signe positiu tant per part de la Comunitat com d'Espanya, a fi d'aconseguir solucions que siguin satisfactòries per a totes les parts, i que puguin assegurar a Espanya una adaptació harmònica i gradual al Mercat Comú. Pel que respecta a Dinamarca, puc assegurar-li que existeix la voluntat política de contribuir a una solució constructiva i duradora dels problemes pendents en aquests complicats capítols de negociació.

Ens sembla important tal com l'han posat de relleu del costat espanyol en reiterades ocasions que els resultats de la negociació siguin duradors i que no es facin necessàries constants negociacions en el transcurs del període de transició. Però pensem que els problemes no són tan grans com per a què no se'ls pugui resoldre mitjançant un esforç col·lectiu basat en una veritable voluntat política d'aconseguir un resultat.

Per part danesa anem, doncs, a treballar activament perquè tant en la reunió del Consell Europeu com en les conferències ministerials a celebrar entre la CEE i Espanya, les negociacions es cloiguin abans de finalitzar l'any 1984, de tal manera que Espanya pugui ser membre l'1 de gener de 1986.

Li prego, senyor president del govern, accepti la seguretat de la meua més alta consideració.

Poul Schlüter

Missatge del president de la República Francesa, M. François Mitterrand.

Senyor president del Govern,

Li agraeixo la seva carta. No només hi exposa els seus punts de vista amb la major franquesa, sinó que també em dona l'oportunitat de precisar, en els moments decisius, i per tant difícils que travessa la construcció europea, i abans de la reunió del Consell Europeu d'Atenes, l'actitud del Govern francès sobre la qüestió que, legítimament, li preocupa: l'ampliació de la Comunitat.

Empraré, com vostè ho va fer, el llenguatge de la veritat. No pot ni deu quedar cap dubte sobre la vocació europea d'Espanya. Ja he dit les poderoses raons per les quals una Europa sense Espanya és una Europa mutilada. Necessitem Espanya pel que respecta en el món d'antuvi i per a demà. Sabem que, una vegada dins la Comunitat, Espanya actuarà a l'igual que nosaltres perquè Europa afirmi la seva identitat i exerceixi en els assumptes del planeta un paper a la seva mesura. Des d'aquest punt de vista, doncs, que és el principal, ens sembla d'acord al procés històric al qual estem nosaltres mateixos compromesos.

Però la seva adhesió, vostè ho recorda amb raó, ha d'efectuar-se en condicions clares. És l'interès de la Comunitat, i de tots els seus Estats membres. És per tant l'interès d'Espanya i també el de França. La Comunitat no és i no volem que es converteixi en una simple zona de lliure canvi, un espai econòmic on hi cabria entrar perquè juguin la competència i el mercat. Té les seves regles, les seves disciplines, les seves polítiques comunes, i imposa als Estats així associats tant deures com drets. Cal negociar, doncs, tots els aspectes de l'adhesió, i hem vist, especialment des de 1979, que la voluntat política no és suficient. Tractem seriatment aquests aspectes. És el seu desig, és també el de França.

Parlem primer de la negociació mateixa. Espanya és un gran país, dotat d'una indústria poderosa i d'una agricultura dinàmica. La seva entrada al Mercat Comú ha de permetre-li el seu desenvolupament, sense amenaçar per això els interessos legítims dels productors i treballadors dels Estats veïns membres de l'actual Comunitat. Aquesta doble perspectiva, i França està per la seva banda decidida a això, ens obliga a mostrar el necessari realisme simplement per aconseguir-ho amb èxit. En el moment en què estem avançant a la negociació dels «dossiers» complexos com els d'agricultura i pesca, aquesta preocupació s'imposa tant quant que la crisi econòmica amb la qual s'enfronta Europa ens impedeix recórrer a solucions de facilitat.

Convé també, com vostè sap, solucionar els problemes existents en el si de la mateixa Comunitat. Si, des de fa més de dos anys, he insistit sobre els meus socis perquè els Deu reconeguessin l'existència dels seus propis problemes i perquè cerquesin, per fi una solució, és en particular perquè em semblava absurd que la Comunitat, presa de dificultats creixents de tot tipus, amenaçada pel bloqueig de les seves activitats, paralitzada per les seves contradiccions, s'ampliés a nous Estats membres sense oferir-los res de sòlid, només una similitud — pertinença a una Europa en declivi.

Al Consell Europeu de Stuttgart, els Estats membres han reconegut, a la fi, que era necessari solucionar els problemes presents de la Comunitat per a poder acollir, en bones condicions, els nous membres. En aquest marc, hem aprovat a Stuttgart, el text sobre el desenvolupament de les negociacions d'adhesió amb Espanya i Portugal, «perquè siguin concises de tal manera que el tractat d'adhesió pugui ser sotmes a ratificació en el moment en què siguin presentats els resultats de les negociacions sobre el futur finançament de la Comunitat».

Vostè comprèn, doncs, que per a mi té tanta importància com per a vostè la pròpia reunió del Consell Europeu d'Atenes i vostè no pot ignorar l'esperança que tinc de veure Europa fer-se de nou en aquesta ocasió i definir les formes i els mitjans d'un nou impuls. Desitgem que siguin preses a Atenes les decisions que permetin complir sense cap dubte, les clausules del mandat de Stuttgart. França farà tot el possible per aconseguir-ho. Allò que facilitarà ampliament la negociació d'adhesió d'Espanya que es desenvoluparia llavors dins un marc millor conegut i no buscaria més que un ajustament mutuament satisfactori dels interessos en joc.

Quant a les perspectives properes, li recordaré el que vaig dir la setmana passada a Bonn: «Espanya té dret a esperar que es contesti clarament la seva petició d'adhesió en un termini relativament curt. Sense prejutjar el contingut de la resposta, perquè depèn de l'examen que es farà amb Espanya de les qüestions determinants en el mercat de fruites i verdures, la viticultura i la pesca, així com de les disposicions internes preses per la Comunitat dels Deu en vista de l'ampliació eventual del Mercat Comú, França es pronunciarà perquè aquest termini sigui fixat a Atenes.»

En qualsevol cas, i després d'afirmar de nou el dret d'Espanya a participar plenament en la construcció d'Europa, amb el respecte dels justos interessos dels socis de la Comunitat, vull reiterar per a concloure l'expressió de la meua fe personal en l'amistat entre els nostres dos països, dada fonamental als meus ulls de l'Europa de demà.

Crequi, senyor president del Govern, en la meua alta consideració i rebí els meus sentiments fidels i cordials.

François Mitterrand